

FAIR
FIN

BankWijzer XL 2020

De bankensector in België doorgelicht

Bankwijzer XL 2020

In de Bankwijzer XL kom je meer te weten over het reilen en zeilen van de bancaire sector in België. We starten met een blik op het bankenlandschap in vogelvlucht: wat valt op als we het grotere plaatje bekijken? Daarna zoomen we in op het investeringsbeleid, de manier van werken en de samenstelling van 16 banken die in België actief zijn.

We dopen deze brochure niet voor niks "Bankwijzer XL": we nemen meer banken op dan we doen op bankwijzer.be en maken een structurele analyse van de banken en de sector.

Hopelijk kunnen we jou als lezer inspireren om mee te timmeren aan een financiële sector waar mens en planeet op de eerste plaats staan.

Veel leesplezier,

Het team van FairFin

Inhoud

Follow the money	4	
Waargebeurd: banken in de praktijk	6	
Branden in het Amazonewoud.	7	
Concentratiekampen in de VS.	8	
Kinderarbeid, landroof en ontbossing voor palmolie	8	
Begraven onder kobalt.	9	
Schaliegas, ten dode opgeschreven?.	9	
Een zieke sector aan het infuus	10	
Financiële obesitas.	11	
De waanzin van luchtkastelen	14	
Overwinteren met een lage weerstand?.	18	
Pull the plug	19	
Wat veroorzaakte de ziekte?	20	
Gulzige managers	20	
Gulzige aandeelhouders	21	
Verlies van controle	21	
Meervoudig stemrecht.	22	
Machtsconcentraties	22	
Gebrek aan transparantie	22	
Hoe lossen we het op?	24	
Private banken aan de ketting	25	
Belfius is van ons	26	
Coöperatieve banken met voldoende inspraak	27	
Bespreking per bank	28	
Een woordje uitleg	28	
Aion	32	
Argenta.	34	
Attijariwafa Bank.	36	
Bank Van Breda	38	
Belfius	40	
Beobank	42	
BNP Paribas	44	
bpost bank	46	
Crelan	48	
Deutsche Bank	50	
ING Bank.	52	
KBC	54	
Keytrade Bank	56	
NewB.	58	
Triodos Bank	60	
Vdk bank	62	
Colofon	64	

Follow the money

Elke dag zien we overal rondom ons mensen zorg dragen voor zwakkeren in onze maatschappij, hun vrienden en familie uit de nood helpen, opkomen voor vrouwenrechten, nieuwkomers helpen, minder vlees eten, duurzame coöperaties opstarten, meer fietsen, enzovoort. Ze geloven net als wij dat het beter kan. Maar als zoveel mensen zo hard werken aan een positief verhaal, waarom loopt er dan nog zoveel fout? Waarom worden mensenrechten wereldwijd op zo'n grote schaal geschonden? Waarom leven velen nog in armoede, ondanks decennia van economische groei? Waarom groeit de kloof tussen arm en rijk? Waarom blijft olie booming business, terwijl de duurzame alternatieven te weinig opgepikt worden?

Wie uitzoomt komt vaak tot dezelfde conclusie: ergens worden keuzes gemaakt die ons niet allemaal ten goede komen. Keuzes die meestal draaien om geld. Vandaag bepaalt een handjevol aandeelhouders achter de schermen de spelregels: om snel veel winst te maken, offeren ze al de rest op.

En ze doen dat met ons geld. Want geld slaapt niet wanneer je het op de bank of in een pensioenfonds parkeert. Het gaat de hele wereld rond. Het wordt geïnvesteerd in een waaier van activiteiten. Soms ten goede, maar vaak zien we de miljoenen en miljarden stromen naar controversiële wapens, militaire dictaturen en multinationals die geen rekening houden met mensenrechten of milieunormen.

Ook hier in Vlaanderen voelen we de gevolgen van die keuzes. Denk aan de vastgoedbubbel die armere mensen buiten spel zet in de steden. Schadelijke investeringen in wapens en conflicten, die mensen op de vlucht doen slaan. Investeringen in fossiele brandstoffen die maar doorgaan, terwijl we afrekenen met droogte, overstromingen en stormen. En als banken overkop gaan, draaien wij ervoor op. Dat zagen we in de nasleep de bankencrisis van 2008.

Wie bij deze wantoestanden het devies 'follow the money' hanteert, komt overal de financiële sector tegen. Als een spin in haar web. Ze verstopt zich achter ingewikkeld jargon, fiscale constructies, shadow banking en andere vormen van complexiteit en geheimzinnigheid. Voor de burger abstracte instellingen zoals banken, verzekeraars, rating

agencies, vermogensbeheerders en de nieuwe Fin-Tech-bedrijven slagen erin om te functioneren alsof ze zich in een andere dimensie bevinden, waar ze onaantastbaar zijn. Er wordt gegraaid en gespeculeerd dat het een lieve lust is. Alsof ethiek, mensenlevens en het klimaat er niet toe doen.

Banken hebben de mond vol van mooie groene en ethische praatjes.

Banken hebben dus een bijzondere rol in de samenleving. Hun financiële keuzes bepalen welke projecten wél of welke niet worden uitgevoerd, en op welke manier dat gebeurt. Banken hebben de mond vol van mooie groene en ethische praatjes. In het zog van de klimaatmarsen en de groeiende vraag naar meer duurzaamheid worden steeds grotere imagocampagnes opgezet.

Maar nog steeds komt de bankensector geregeld in het nieuws door leaks en onderzoeksrapporten over belastingontduiking, winsten uit criminele activiteiten en schadelijke investeringen. Zo kwam het afgelopen jaar aan het licht dat onze banken betrokken zijn bij kinderarbeid in Kobaltmijnen in

Congo en de ontbossing in het Amazonewoud. Volgens recent onderzoek staat minder dan 1% van de 270 miljard euro spaargeld op een duurzame spaarrekening. Slechts 20% van de beleggingsfondsen worden als duurzaam in de markt gezet. Bovendien bevat het overgrote deel daarvan ondanks duurzaamheidslabels toch nog controversiële investeringen, waaronder in fossiele brandstoffen.

Dat is geen 'ver-van-mijn-bed-show'. Iedereen komt er dagelijks mee in contact. We verdienen geld, geven het uit en zijn klant bij een bank. We hebben leningen, verzekeringen en doen aan pensioensparen. Het is ons geld dat buiten onze wil en vaak buiten ons zicht zoveel schade berokkent.

En we zijn niet alleen klant bij een bank, maar ook burger in deze maatschappij. En banken en andere financiële spelers hebben een te grote impact op onze samenleving om ze hun gang te laten gaan in het streven naar snel en veel winst. We moeten hen democratische spelregels opleggen zodat hun werking mens en planeet te goede komt.

Dat verandering mogelijk is, zien we in de praktijk. Nadat tal van burgers hun verontwaardiging over financiering van private detentiecentra in de VS lieten blijken, stapte BNP Paribas uit dit project. Wanneer uit onderzoek waar FairFin aan meewerkte, bleek dat een beleggingsfonds dat als duurzaam werd aangeprezen, investeerde in onduurzame palmolie, moest ook Belfius ingrijpen. Om maar een paar recente voorbeelden te geven waar druk zetten

effectief een verschil maakte. Ook voor zaken die in sommige gevallen al langer worden uitgesloten, zoals financiering van de wapenindustrie, blijft het belangrijk om waakzaam te zijn en banken erop te wijzen dat dit geen activiteiten zijn die veel klanten graag gefinancierd zien met hun geld.

Verandering van het financieel systeem gaat ons dus allemaal aan. Dat is waarom FairFin bouwt aan een beweging die zich bewust is van het belang van het financieel systeem en meewerkt aan de nodige verandering. FairFin wil de spelregels veranderen, zodat banken en andere financiële instellingen het spel niet meer vuil kunnen spelen. Want het geld van vandaag bepaalt de wereld van morgen. We zijn ervan overtuigd dat geld een enorme hefboom kan zijn voor een wereld waar mens en planeet centraal staan.

Waargebeurd:
banken in de
praktijk

Heel wat bedrijven zijn grotendeels afhankelijk van banken voor hun activiteiten. Banken schrijven leningen uit, kopen aandelen of obligaties van bedrijven op of zorgen ervoor dat deze op de markt gebracht worden. Een bank kan daarbij voorwaarden opleggen, meestal op basis van haar eigen investeringsbeleid. Zo beweert zowat elke bank dat ze investeringen weigert als die leiden tot schending van mensenrechten. In de praktijk zien we helaas een grote kloof is tussen woord en daad. Banken durven al eens hun eigen beleid naast zich neer te leggen. We lichten hierna een paar voorbeelden kort toe. Surf naar [FairFin.be](https://www.fairfin.be) voor meer achtergrondinfo over deze en heel wat andere dossiers.

Branden in het Amazonewoud

In de zomer van 2019 keek de wereld toe terwijl grote delen van het Amazonewoud in Brazilië afbrandden. De branden vonden zowat allemaal plaats in gebieden waar al veel ontbost werd. Bosbranden, ontbossing en klimaatverandering vormen een vicieuze cirkel; als het aantal branden toeneemt, neemt ook de uitstoot van broeikasgassen toe, waardoor de aarde verder opwarmt. Hoe warmer de aarde, hoe vaker extreem weer voorkomt, zoals lange periodes van droogte en extreme hitte.

Vier banken die actief zijn in België financieren bedrijven die zich schuldig maken aan ontbossing en mensenrechtenschendingen in de streek. Het gaat over BNP Paribas, ING, KBC en Deutsche Bank. Deze investeringen gebeuren dus ook met geld van Belgische spaarders en de Belgische overheid. In totaal gaat het om 5,7 miljard euro.

Concentratiekampen in de VS

Vluchtelingen uit Centraal-Amerika worden in de VS in onmenselijke omstandigheden vastgehouden door privéfirma's. Getuigen spreken over overbevolkte gevangenissen waar basisvoorzieningen zoals water, hygiëne en voedsel nauwelijks voorzien worden. Families worden uit elkaar gescheurd en zelfs kinderen krijgen nauwelijks de nodige zorg. Heel wat kinderen zijn letterlijk gestorven in de centra. Bovendien worden de mensen veel langer vastgehouden dan de wettelijk toegestane 72 uur. Sommigen brengen weken in deze centra door. Experts spreken van 'concentratiekampen', omdat mensen massaal vastgehouden worden zonder enige vorm van juridisch proces.

Uit rapporten blijkt dat BNP Paribas een heel belangrijke geldschieter was van GEO group, een van de grootste en meest onmenselijke bedrijven in de sector. Hoewel grote Amerikaanse banken na protest hun geld uit GEO group terugtrokken, bleef BNP Paribas trouw haar diensten verlenen. Aan de andere kant van de oceaan waande de bank zich onaantastbaar. Tot wij aan de alarmbel trokken. Enkele uren nadat FairFin bekendmaakte dat BNP Paribas de omstreden detentiecentra voor vluchtelingen in de VS financiert, trok de bank zich terug. De directie beloofde geen nieuwe financiële engagementen meer aan te gaan. Vandaag zit GEO-group in financiële problemen omdat ze moeilijk geldschieters vindt.

Kinderarbeid, landroof en ontbossing voor palmolie

Verschillende internationale ngo's dienden in de zomer van 2019 een klacht in bij de OESO tegen ING. Deze werd begin 2020 ontvankelijk verklaard. De ngo's klagen aan dat de bank vier palmoliebedrijven financiert die betrokken zijn bij grootschalige ontbossing van tropisch regenwoud, landroof en kinderarbeid. De procedure kan mogelijk verregaande gevolgen hebben voor de gehele bancaire sector. Verschillende Belgische ngo's, waaronder FairFin, steunen de klacht en voeren al langer campagne tegen de financiering van het palmoliebedrijf Socfin door ING via de campagne www.greenwash-ing.be.

Uit onderzoek waar FairFin aan meewerkte het afgelopen jaar bleek dat ook Belfius investeringen in onduurzame palmolie promoot, zelfs via een beleggingsfonds dat als duurzaam werd aangeprezen. Toen we dat aan het licht brachten, engageerde Belfius zich om daar verandering in te brengen.

Begraven onder kobalt

Het is 27 september 2017. Jane, een Congolese moeder, krijgt te horen dat haar minderjarige zoon Joshua net omgekomen is. De tunnels van de kobaltmijn waar hij werkte zijn ingestort. Een ongekend aantal lijken ligt nog steeds onder het puin van ingestorte tunnels van dit soort mijnen. Slachtoffers van de rush naar kobalt. Kobalt is een metaal dat wordt gebruikt om batterijen te maken voor laptops, smartphones en elektrische auto's. Er vallen enorme winsten mee te rapen. Sommige multinationals gaan tot het uiterste om hier profijt uit te halen. Glencore, een van de grootste mijnbouwbedrijven ter wereld, is berucht voor het in de wind slaan van milieuregels en mensenrechten. Mensenrechtenadvocaten die Jane en andere slachtoffers verdedigen tegen technologiebedrijven die kobalt van Glencore gebruiken, tonen aan hoe het bedrijf verstrengeld is met de artisanale ontginning en dat sommige ongevallen op sites van het bedrijf plaatsvinden.

Een studie van FairFin van begin 2020 legt de investeringen van BNP Paribas, ING, Deutsche Bank en KBC in de mijnbouwmultinational Glencore bloot. De banken investeerden in vijf jaar samen maar liefst 9 miljard euro in Glencore. Het valt op dat BNP Paribas in haar investeringsbeleid expliciet stelt geen mijnbouwbedrijven te financieren die steunen op kinderarbeid of artisanale mijnbouw. Hoe komt het dan dat de bank toch een bedrijf als Glencore financiert?

Schaliegas, ten dode opgeschreven?

Fracking (techniek voor de ontginning van schaliegas en -olie) is ongelooflijk vervuilend. Het veroorzaakt veel meer methaan dan conventionele olie-ontginning. De toxische cocktail van chemicaliën, zand en water vervuult de bodem en het grondwater. Bovendien is fracking verlieslatend zonder extreem hoge olieprijsen. De bronnen zijn snel uitgeput en er is veel meer geld en energie nodig om olie en gas uit de grond te krijgen dan bij conventionele ontginning. Voor elke dollar omzet, moeten er twee dollars schuld aangegaan worden. Dus zonder een constante stroom van krediet van banken kan deze sector niet overleven. Fracking is dus bijzonder schadelijk voor het milieu en ook nog eens erg risicovol op financieel vlak.

Toch blijven banken hier geld in pompen. BNP financiert de grootste schalie-producenten voor bijna 2 miljard euro. KBC en Belfius beleggen in enkele van deze bedrijven voor bijna 300 miljoen euro. Ze hopen om nog een laatste keer de vruchten te plukken van een uitstervende lucratieve sector.

Begin 2020 crasht de prijs van olie. Dit doet de producenten naar adem happen. Vooral de schalie-industrie vangt zware klappen. Als ze onderuit gaat, dreigt deze sector banken met grote verliezen op te zadelen. Het nieuws werd compleet overschaduwde door corona, en banken blijven voorlopig overeind, mede door gigantische kapitaalinjecties van overheden en centrale banken.

Een zieke sector aan het infuus

De problemen in de bankenwereld gaan verder dan investeringen in zaken die het daglicht niet verdragen. Er is een diepere laag problemen die we niet mogen negeren. In deze brochure analyseren we naast het investeringsbeleid ook de manier van werken en de balansen van 16 banken die in België actief zijn. We kozen voor een overzicht van de grote banken die de sector domineren en enkele kleinere, soms meer ethische en duurzame banken.

In dit hoofdstuk leggen we structurele problemen bloot aan de hand van de balans van verschillende banken.

De balans: een financiële foto van de bank.

De balans is opgedeeld in twee onderdelen: Aan de ene kant van de balans staan de passiva. Dat zijn alle middelen die de bank ter beschikking heeft. Die middelen bestaan uit het geld dat de aandeelhouders in de bank investeren en de schulden die de bank heeft bij klanten en anderen. Aan de andere kant staan de activa. Daarin staat wat de bank met die middelen onderneemt, waarin ze het geld investeert. Als we naar cijfers op de balans verwijzen, gaat het altijd om de balans van 31 december, zoals opgenomen in het jaarverslag van de banken.

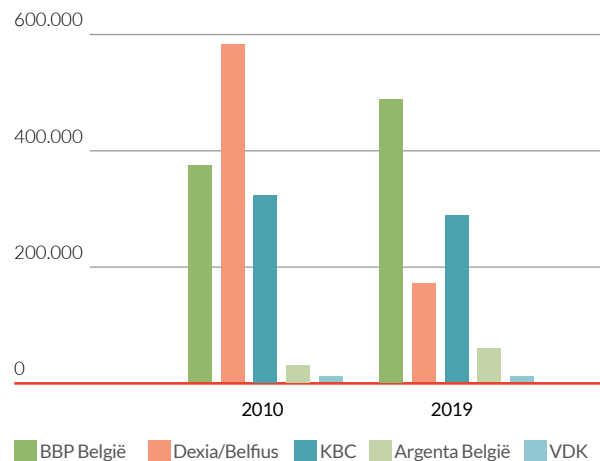
Dit biedt geen totaalbeeld van de financiële sector, maar we kunnen wel interessante trends vaststellen. Trends die verder reiken dan onze landsgrenzen, mede omdat de financiële sector zo sterk geïnternationaliseerd is. We kunnen deze tendensen zien als ziektes die woekeren in de financiële sector: banken zijn obeer, verliezen hun greep op de realiteit en hebben een veel te lage weerstand. Het virus dat hiervoor verantwoordelijk is, dat zijn vaak de aandeelhouders. En wat doen onze overheden? In plaats van banken een stevige gezondheidskuur op te leggen, hangen ze de terminaal zieke banken aan een geldinfuus.

Financiële obesitas

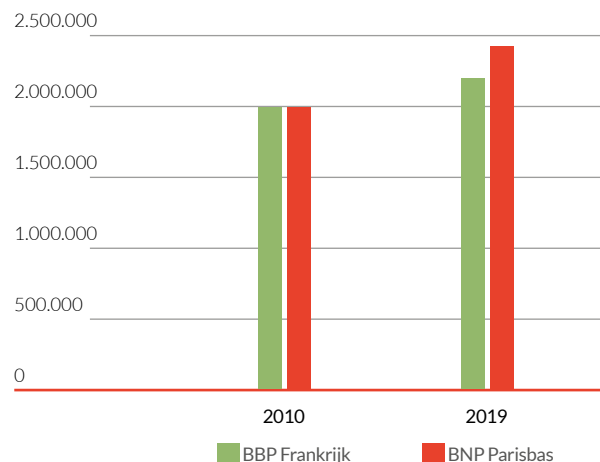
Banken zijn nog altijd **Too Big To Fail**. De structurele problemen die de financiële crisis van 2008 veroorzaakten zijn er, twaalf jaar later, nog steeds. Banken werden toen gered met belastinggeld, omdat ze zó groot waren dat hun faillissement enorme economische schade zou opleveren. Dat is vandaag niet anders. De Belgische bankensector is nu kleiner dan in 2008, maar nog altijd meer dan dubbel zo groot als de Belgische economie. Banken in België opereren bovendien ook buiten onze landsgrenzen. Vaak hebben ze ook activiteiten in andere landen of zijn het filialen van buitenlandse groepen. Zo zijn de twee grootste banken in ons land, BNP Paribas en ING respectievelijk in Franse en Nederlandse handen. ING, KBC en Belfius zijn kleiner dan in 2008, maar nog groot genoeg om een lange schaduw te werpen op de economie van hun thuisland. De balans van Belfius is bijna de helft van de omvang van thuisland België, die van KBC nog steeds meer dan 60 procent en na al die jaren is ING nog steeds groter dan de Nederlandse economie. BNP Paribas spant de kroon en is zelfs nog groter geworden sinds de financiële crisis.

In deze grafieken vergelijken we telkens de totale balans, dat is dus de grootte van de bank, met de grootte van de economie van hun thuisland. Twaalf jaar na de crisis van 2008 is too big to fail nog wijdverspreid in Europa.

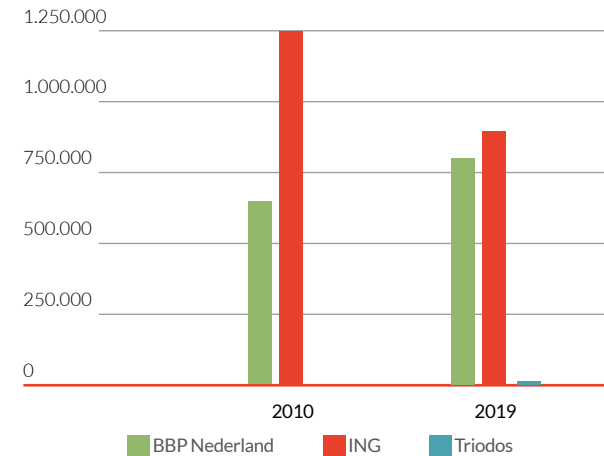
Grafiek 1: België (in miljoen €)

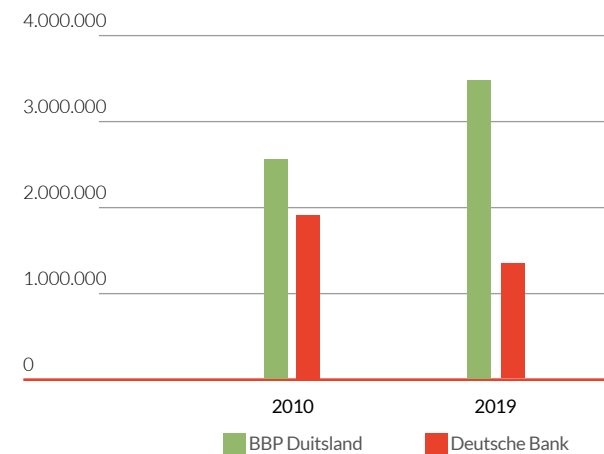
Grafiek 2: Frankrijk (in miljoen €)

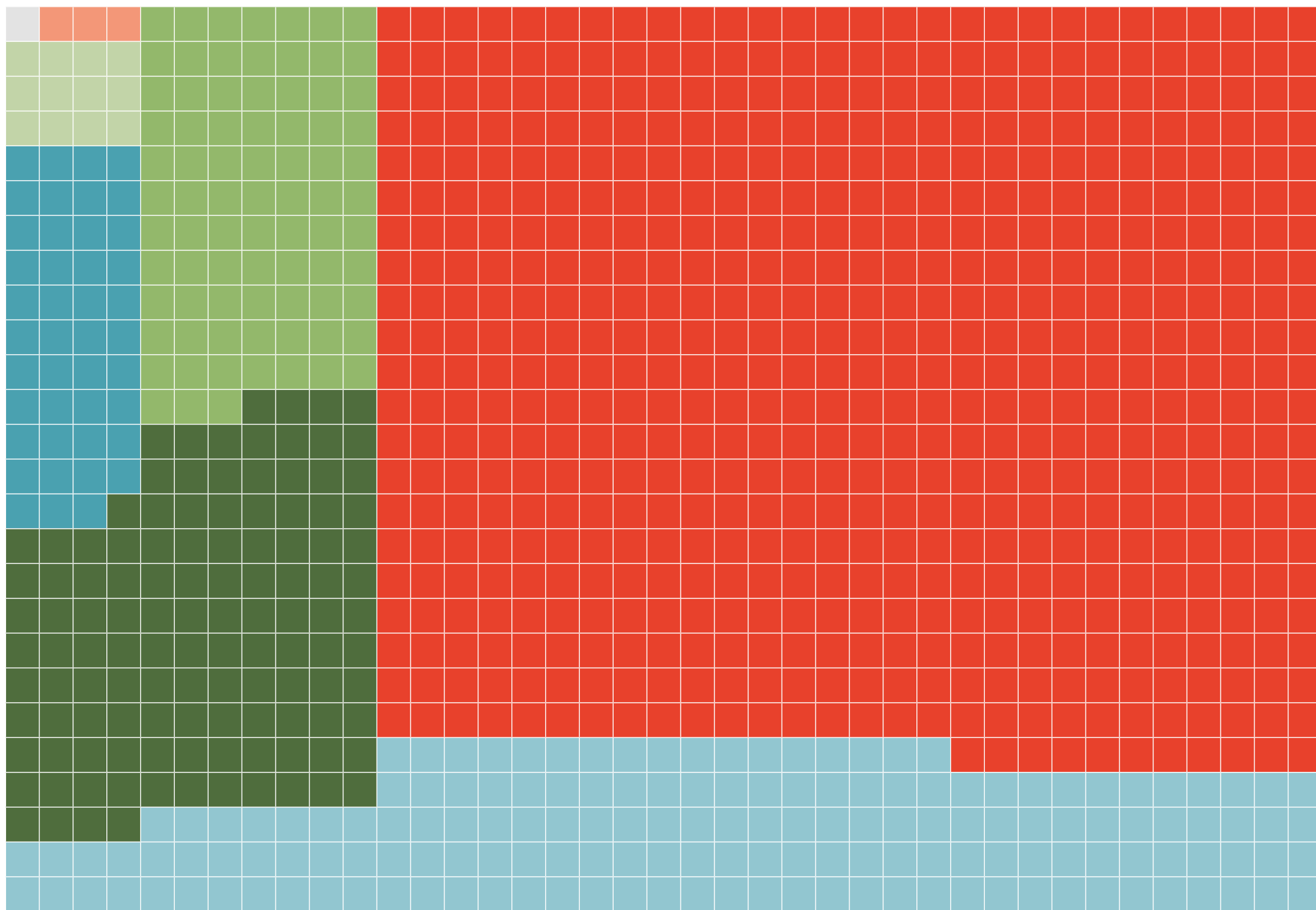

Grafiek 3: Nederland (in miljoen €)

Grafiek 4: Duitsland (in miljoen €)

In deze afbeelding tonen we de relatieve grootte van verschillende banken die in België actief zijn ten opzichte van de grootte van de Belgische economie. Zo zien we het verschil tussen de reuzen zoals BNP Paribas met een internationale systemische impact een middengroep van banken zoals Belfius die op nationaal vlak too big to fail zijn en de kleinere banken die op een veel kleinere schaal opereren.

	vdk (1)
	Triodos (3)
	Argenta (12)
	Belfius (43)
	KBC (73)
	België (118)
	ING (223)
	BNP Paribas (541)

De waanzin van luchtkastelen

Daarnaast zijn de activiteiten van die banken nog altijd heel risicovol, omdat ze hun voeling met de realiteit grotendeels verloren. Met de activiteiten bedoelen we hier wat ze doen met de middelen die ze ter beschikking hebben, hun activa. Erger nog: hoe groter een bank, hoe meer ze zich bezig houdt met speculatieve transacties. Het financieren van “echte” economische activiteiten, via leningen aan bedrijven, gezinnen of overheden, maken bij de grootste bankgroepen in ons land minder dan de helft uit van hun activiteiten.

Hoe ontstaat geld?

Heel wat mensen denken dat hun geld gewoon op de bank staat geparkeerd. Anderen denken dat het geld dat ze op de bank hebben staan, gebruikt wordt om aan andere mensen uit te lenen. Het klopt dat ons geld niet stilstaat bij de bank. Maar de realiteit is dat wanneer een bank een lening geeft, ze geld uit het niets creëert. Als je bank je bijvoorbeeld een lening van 300.000 euro geeft om een huis te kopen, is die 300.000 euro die op je rekening terecht komt, nieuw geld dat daarvoor nog niet bestond. Vervolgens kan je dit geld gebruiken om het huis te kopen. Het komt dan op de rekening van de oorspronkelijke eigenaar van het huis terecht en circuleert daarna verder in de economie. Naarmate je de lening terugbetaalt, wordt het geld terug vernietigd. Behalve dan de intresten die je betaalt, die zijn de winst voor de bank.

Wat gebeurt is dus eigenlijk het omgekeerde van wat heel wat sommigen mensen denken: ons spaargeld wordt niet gebruikt om leningen te geven. Zodra de bank geld gecreëerd heeft door je een lening te geven, komt dit geld op jouw rekening. Het klopt in het algemeen wel dat de bank haar balans in evenwicht moet houden. Tegenover alle leningen die een bank toekent (en ook de andere activa) moet een bron van financiering staan: ofwel spaargeld van klanten (ook deposito's genoemd) ofwel geld dat de bank ergens anders leent. Het grootste deel van het geld dat circuleert in de economie, is geld dat door banken gecreëerd wordt wanneer ze leningen toekennen. Aangezien het om leningen gaat, is dit geld in de vorm van schuld. De meerderheid van al het geld dat in omloop is, zijn door de banken gecreëerde schulden. Dit is lang onduidelijk geweest, maar hierover kwam officieel helderheid toen de Britse centrale bank (Bank of England) in 2014 de paper “Money creation in the modern economy” publiceerde.

Naast leningen, hebben banken ook heel wat aandelen, obligaties (verhandelbare leningen) en derivaten (zie onder) in bezit. Banken kunnen die producten kopen om geld te parkeren voor een langere tijd en ze verkopen wanneer ze dit geld nodig hebben. Maar deze producten worden meestal tussen banken en andere investeerders verhandeld met de bedoeling om op korte termijn winst te maken. Dit heeft weinig met de realiteit (de “echte of reële economie”) te maken, maar kan wel op zeer korte tijd heel veel winst opleveren. Maar deze geldstromen bouwen ook vaak risicovolle luchtkastelen op. Die kunnen als zeepbellen uiteenspatten, zoals is gebeurd bij de technologiebubbel in 2001 en de huizenmarktbubbel in 2008. Deze geldstromen leggen een kortetermijnwinst logica aan de samenleving op en zuigen de samenleving leeg. Financiële beheerders en traders strijken zo riant bonussen op en hun aandeelhouders rijven hiermee mooie dividenden binnen, terwijl de productieve economie in het beste geval vooruit slentert.

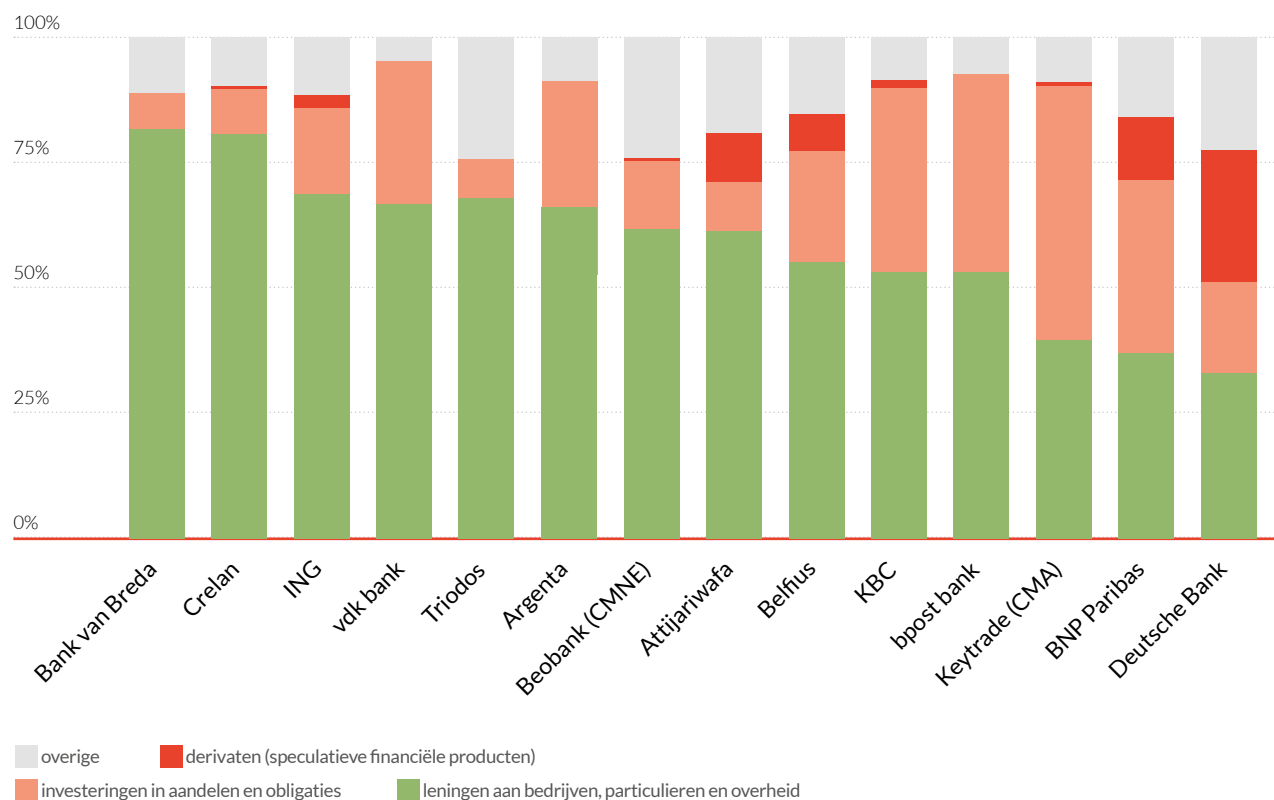
Derivaten of afgeleide producten verdienen hier speciale aandacht. Dit zijn financiële producten die gekoppeld zijn aan andere financiële en fysieke bezittingen

zoals aandelen, obligaties, grondstoffen of interestvoeten. We kunnen afgeleide producten nooit los zien van de bezitting waar ze aan vasthangen. Met een derivaat kunnen twee tegenpartijen bijvoorbeeld met elkaar een contract aangaan waarbij de ene partij tegen betaling de mogelijkheid heeft om een aandeel of een grondstof te kopen tegen een vooraf vastgelegde prijs. Derivaten kunnen gezien worden als een verzekering: de twee tegenpartijen verzekeren zich dat ze het aandeel aan een bepaalde prijs kunnen verhandelen. Dat kan nuttig zijn om het risico op prijsschommelingen weg te werken. Maar de tegenpartijen kunnen hetzelfde contract ook als een weddenschap zien: als ze juist gokken, kunnen ze een aandeel of een grondstof onder de marktprijs kopen of boven de marktprijs verkopen. De banken die het meeste derivaten hebben, registreren een grote meerderheid ervan om te verhandelen en niet als verzekering. Dat duidt er dus op dat ze ervoor kiezen met deze afgeleide producten te speculeren.

Zelfs Warren Buffet noemt derivaten “financiële massa- vernietigingswapens”

In grafiek 5 op de volgende pagina zien we de activa van alle banken. Daar kunnen we zien welk deel naar leningen aan de reële economie gaat (leningen aan gezinnen, bedrijven en overheden) en welk deel naar financiële producten. Binnen die financiële producten kijken we ook specifiek naar de meest speculatieve vorm, namelijk derivaten. Links in de grafiek staan banken die voornamelijk actief zijn in de reële economie (groen), en slechts een klein deel investeren in financiële markten (licht en donker oranje) of andere bezittingen (grijs). Rechts staan banken die meer dan de helft van hun middelen investeren in financiële markten in plaats van in de reële economie. In plaats van productieve investeringen te ondersteunen, speculeren sommigen met hun middelen. Grootbanken investeren nog steeds heel veel middelen in derivaten, de meest speculatieve financiële producten (donker rood).

Grafiek 5: Wat doen banken met ons geld?

Omdat we afgeleide producten niet los kunnen zien van de bezitting waar ze aan vasthangt, kijken we naar twee manieren om de waarde van deze derivaten te 'meten':

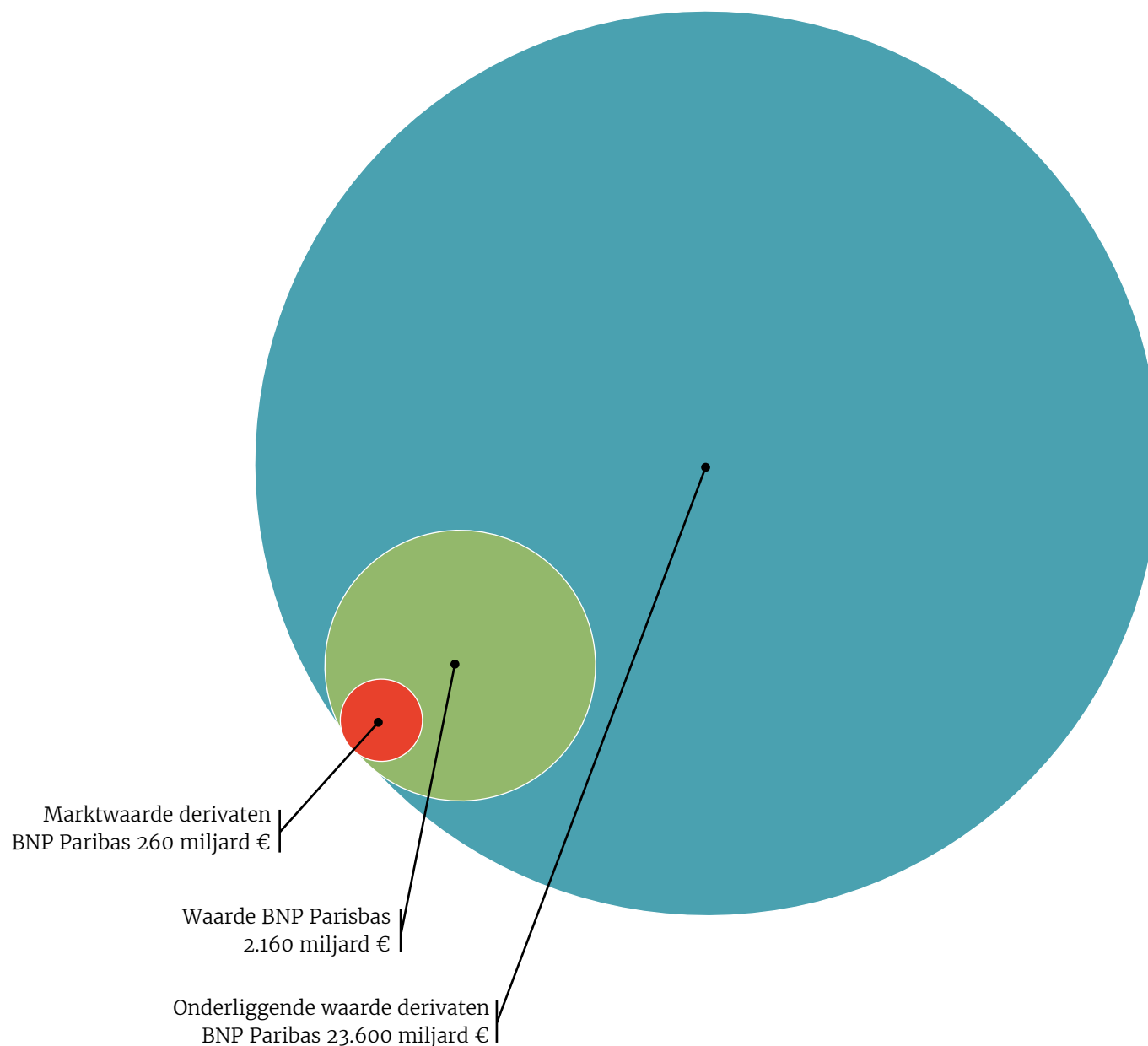
- hun "marktw waarde", dat wil zeggen hoeveel ze waard zijn op de financiële markten. Dit is de manier waarop we ze hierboven bekeken en ze in de balansen van banken staan.
- hun "onderliggende waarde". Dit is de waarde van alle onderliggende bezittingen (aandelen, obligaties, interesten, grondstoffen,...) waaraan de afgeleide producten van de bank vasthangen.

In de financiële crisis werd duidelijk dat deze afgeleide producten een belangrijke rol speelden in de besmetting van de ene bank op de andere en van de ene sector naar de andere. Zelfs Warren Buffet, een van de rijkste Amerikaanse investeerders erkent dit en noemt derivaten "financiële massavernietigingswapens". De onderliggende waarde van derivaten geeft een idee hoe groot de schaal is waarop ze de economie kunnen besmetten.

Op de prent aan de rechterkant nemen we BNP Paribas als voorbeeld en vergelijken we de marktwaarde van haar afgeleide producten met de grootte van haar totale balans en de kolossale omvang van de onderliggende waarde van die afgeleide producten.

We zien we dat de marktwaarde van derivaten die BNP Paribas in bezit heeft (donkerrood) 12% vertegenwoordigd van de totale waarde van de bank (groen). Wanneer we echter kijken naar de onderliggende waarde van diezelfde derivaten (licht rood), zien we dat dit een veelvoud vertegenwoordigt ten opzichte van de bank.

Grafiek 5 laat zien dat de grootbanken, vooral de allergrootsten, nog heel veel afgeleide producten gebruiken. In verhouding veel meer dan de kleinere banken. Deze afbeelding laat zien hoe groot het besmettingsgevaar van deze derivaten is. Het zijn dus net de banken die too big to fail zijn, die het grootste besmettingsrisico hebben voor financiële problemen.

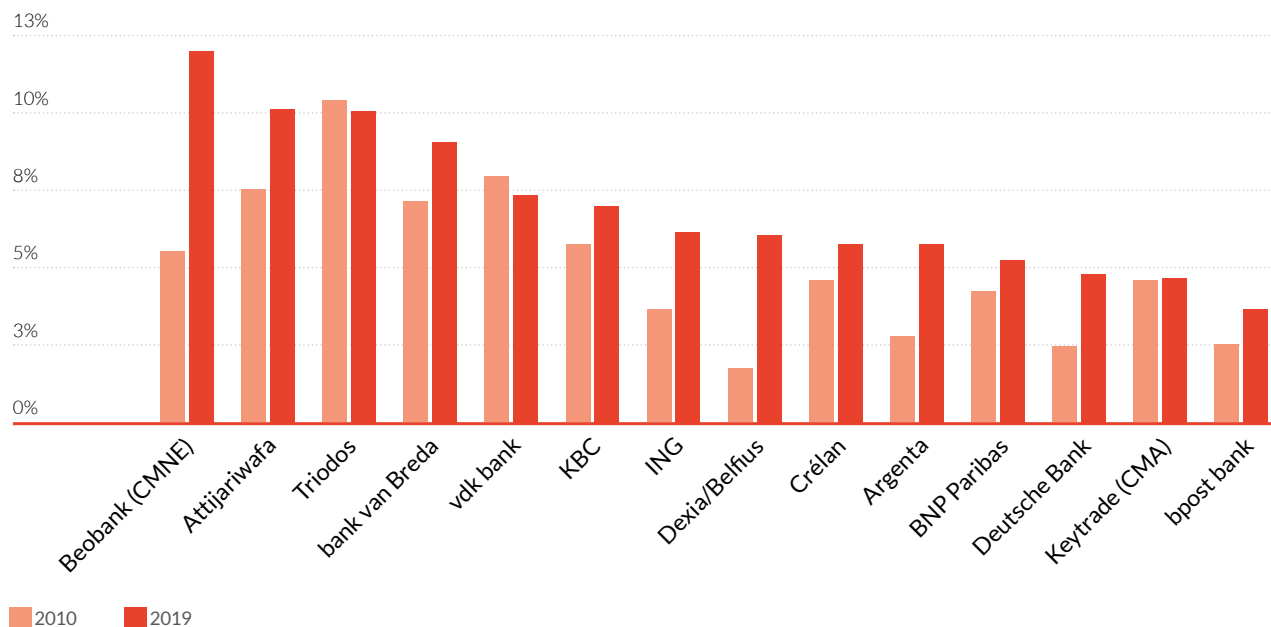

Overwinteren met een lage weerstand?

En dan hebben nét die grootste banken de kleinste **buffer om verliezen op te vangen**. Net als elk ander bedrijf moet een bank eventuele verliezen opvangen met haar eigen vermogen. Dat is het geld dat de eigenaars van het bedrijf, de aandeelhouders, in het bedrijf staken. De rest van de passiva zijn schulden die ze aan hun klanten en andere schuldeisers moeten terugbetalen. In 2008 was het eigen vermogen duidelijk niet genoeg om hun eigen verliezen te slikken, anders hadden we ze niet moeten redden met belastinggeld. Sinds 2008 zijn er strengere regels gekomen over hoeveel reserves banken moeten hebben. De reserves die ze volgens de regelgever moeten aanhouden zijn ondertussen groter geworden. Dat verklaart waarom veel financiële experts zeggen dat banken nu veiliger zijn.

Toch klopt er iets niet. Volgens de berekeningswijze van de regelgevers zijn de reserves van bijvoorbeeld BNP Paribas 11,6 procent. Op een totale balans van 2.164 miljard euro eind 2019, betekent dat dat de bank 251 miljard euro in reserves moest hebben. Maar wat zien we? BNP had maar 111 miljard euro eigen vermogen. Dat is iets meer dan 5%, dus bijna 7% of 140 miljard euro minder. Hoe kan dit? Simpel: de regels stellen dat niet alle activiteiten even veel meetellen. Eerst kijkt men hoe risicovol de verschillende leningen en financiële producten op de balans van de bank zijn. Worden bepaalde producten als weinig risicovol aanzien, dan worden die slechts gedeeltelijk meegeteld. Als klap op de vuurpijl mag de bank zelf bepalen wat wel en niet risicovol is.

Grafiek 6: Hoe groot is de werkelijke kapitaalbuffer

Hier speelt duidelijk een groot belangenconflict. Voor de aandeelhouders van banken is dat natuurlijk goed meegenomen, want die hanteren hanteren het principe: “**Hoe minder zielen, hoe meer vreugd**”. Als er minder eigen vermogen in de bank zit, moet de winst van de bank ook over minder aandelen verdeeld worden. Zo kan elke aandeelhouder meer geld in zijn zak steken. Maar het omgekeerde geldt evenzeer: als er verliezen zijn, zijn er minder schouwers om de last te dragen, dan is de buffer ook veel kleiner.

In grafiek 6 laten we zien hoe kapitaalbuffer van banken (de verhouding tussen het eigen vermogen en de totale activa) de afgelopen jaren geëvolueerd is.

Pull the plug

Kortom, het bankmodel dat in 2008 failliet ging, bestaat vandaag nog steeds. We hebben de banken in 2008 dan wel (met belastinggeld) gered, de structurele problemen in de financiële sector bestaan nog steeds. Die is daardoor nog steeds **instabiel**. We hebben de afgelopen jaren een heropleving van de financiële markten gezien, maar dat kwam enkel doordat het vertrouwen van investeerders kunstmatig is hersteld. Centrale banken lenen aan zeer lage, zelfs negatieve rentes geld uit aan banken om hen te stimuleren leningen uit te schrijven aan bedrijven. Centrale banken pompen bovendien duizenden miljarden nieuw geld in die financiële markten om ze overeind te houden. Via dit geldinzuus houden ze het terminaal zieke financieel systeem zo lang mogelijk in leven. Elke poging die centrale bankiers ondernamen om het inzuus droog te leggen mislukte, omdat het voor onrust op de markten zorgde. De financiële markten huiveren als junkies voor het wegnemen van hun dagelijkse injectie.

Er hing begin 2020 al een economische recessie in de lucht. Maar de coronapandemie maakte er een ongeziene economische crisis van. Die zorgt er ook voor dat leningen aan de reële economie een groter risico zijn. Want veel

bedrijven moeten sluiten of hebben heel weinig inkomsten door de lockdowns. De ondersteuning aan de financiële sector gaat nu nog een pak verder: de injecties van centrale banken zijn nog veel groter dan voordien. De Europese Centrale Bank leende in de lente wel 1.300 miljard euro uit aan banken. En dat tegen -1% rente. In ruil daarvoor moeten ze hun kredietverlening op peil houden. Doen ze dit niet, dan lenen ze aan -0,5 procent. Nationale overheden geven waarborgen aan banken die een deel van de mogelijke verliezen op kredieten moeten opvangen. In België alleen al gaat het over een bedrag van 50 miljard euro belastinggeld. Dit is een miljarden-subsidie van overheden aan privébanken, niet meer, niet minder. Maar dat is misschien niet voldoende. Sinds midden 2020 circuleert binnen de Europese Centrale Bank die ook het toezicht op de Europese grootbanken doet, het idee om een Europese “bad bank” op te richten om leningen op de balansen van banken die niet terugbetaald worden, in onder te brengen. Kijken we aan tegen een nieuw rondje gemaskeerd banken redden? Dat de sector zonder al deze steunmaatregelen het loodje al had gelegd, wijst erop dat ze allesbehalve opgekuist is sinds 2008. Laat staan dat ze klaar is om de samenleving te helpen om de maatschappelijke uitdagingen aan te gaan.

Wat veroorzaakte de ziekte?

Hoe is dit allemaal mogelijk? Waarom kiezen banken voor schadelijke investeringen? Waarom werken ze financiële rommelproducten uit, zelfs al brengt dit hun eigen bestaan in gevaar? Waarom riskeren ze hele economieën om toch maar hun gang te kunnen gaan? We onderzochten 16 beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde, internationale en lokale, grote en kleine banken.

Het zijn appels en peren, maar ze hebben allemaal een aanbod in België en daarom zetten we ze hier toch op een rijtje.

We identificeren ook aspecten die bij sommige banken inherent voor problemen zorgen.

Gulzige managers

Kortetermijndenken is ook inherent aanwezig door excessieve lonen, eindejaarsbonussen en aandelenopties. Bij sommige banken verdient de CEO 40 keer meer dan het laagste loon. Dat betekent dat de CEO op één jaar verdient wat een bediende over zijn hele carrière zal verdienen. Sommige managers gaan risicovolle of zelfs schimmige praktijken door de vingers zien. Want hoe beter een bank financieel presteert, hoe meer die managers namelijk verdienen. Banken als **BNP Paribas**, **ING**, **KBC**, **Belfius**, **Deutsche Bank**, **Crelan**, **Keytrade**, **Beobank**, **Bpost bank**, **Aion**, **Attijariwafa** en **Bank van Breda** betalen nog steeds gulle lonen en bonussen uit aan hun managers, in tegenstelling tot **NewB**, **Triodos**, **vdK bank** en **Argenta**, die een soberdere aanpak hebben.

↙
Dat betekent dat de CEO op één jaar verdient wat een bediende over zijn hele carrière zal verdienen.

Gulzige aandeelhouders

In een klassieke commerciële bank is alle macht geconcentreerd bij de eigenaars – dus de aandeelhouders – en is winst de belangrijkste motiverende factor. Als een bank beursgenoteerd is, wil dat zeggen dat een aandeelhouder van die bank een-der welke investeerder op de beurs kan zijn: zowel kleine particuliere beleggers als grote institutionele investeerders. Aandelen van de bank kunnen met een vingerknip gekocht en verkocht worden. Om aantrekkelijk te blijven voor investeerders, heeft de bank de neiging te willen bewijzen hoe winstgevend ze is. Omdat de bank haar resultaten om de drie maand moet bekend maken, houden de aandeelhouders de druk op de ketel. Snel resultaten boeken is de boodschap. Een beursgenoteerde bank wil daarom heel graag zoveel mogelijk winst maken op korte termijn. Elke andere prioriteit, zoals zorgen dat lokale bedrijven voldoende krediet krijgen of dat geld naar duurzame activiteiten vloeit, komt hoogstens op de tweede plaats. De nadruk op kortetermijnwinst heeft tot gevolg dat de bank uitleent en investeert waar ze verwacht het meeste winst te kunnen boeken en waar ze het minste kapitaal voor in reserve moet houden. Het zorgt ook dat de bank meer risico's neemt. Die extra druk kan ook leiden tot de verhoging van tarieven of de afdanking van personeel. Aandeelhouders kunnen met andere woorden de bank als melkkoe behandelen en op den duur leegzuigen. De volgende onderzochte banken maken deel uit van een (deels) beursgenoteerde bankgroep: **BNP Paribas, KBC, ING, Deutsche Bank,**

Bpost bank en Bank van Breda. Wanneer banken een hoofdzetel in het buitenland hebben, vloeien die winsten bovendien grotendeels weg uit de Belgische economie.

Verlies van controle

Een groot deel van de Belgische markt is in handen van buitenlandse banken. De twee grootste banken actief in België, **BNP Paribas en ING** hebben hun hoofdzetel in het buitenland. Maar ook tal van andere banken zoals **Deutsche Bank, Keytrade, Beobank, Attijariwafa en Triodos** vallen binnen deze categorie.

Anderzijds, als de hoofdzetel zich in België bevindt kunnen we er als Belgische klant, overheid en middenveld meer controle en invloed op uitoefenen. Deze banken herinvesteren hun winsten ook gemakkelijker in België, en gaan in tijden van crises de activiteiten in het thuisland gemaklijker ondersteunen. Van de onderzochte banken gaat het hier over **Belfius, KBC, vdk bank, Argenta, Crelan, Aion en Bank van Breda.**

Meervoudig stemrecht

De besluitvorming binnen klassieke commerciële banken is bovendien totaal ondemocratisch. Elk aandeel geeft recht op één stem op de Algemene Vergadering. Dus hoe meer aandelen, hoe meer macht. Een grote aandeelhouder kan het laken volledig naar zich toetrekken. Hoewel het enkelvoudig stemrecht (één mens, één stem) al decennia omarmd wordt in de samenleving, vinden bankiers het meervoudig stemrecht blijkbaar nog altijd de normaalste zaak van de wereld. We hebben een radicaal ander soort banken nodig, met meer maatschappelijke betrokkenheid en verantwoording. Bijna alle onderzochte grootbanken hanteren dit meervoudig stemrecht: **BNP Paribas, KBC, ING en Deutsche Bank, maar ook Bank van Breda, Bpost Bank, Argenta, vdk bank, Aion en Attijariwafa.**

Machtsconcentraties

Niet-beursgenoteerde banken kunnen gemakkelijker dan beursgenoteerde banken een langetermijnstrategie ontwikkelen, al is dit geen garantie. De aandeelhoudersstructuur is namelijk ook van groot belang. Deze bepaalt mee de strategie en de filosofie van een bank. Banken die in handen zijn van één of meerdere grote private aandeelhouder(s) (al dan niet via de beurs), kunnen hun wil opleggen aan de andere, kleinere aandeelhouders. Dit kan voor meer stabiliteit en een langetermijnperspectief zorgen. Maar het kan evengoed de focus teveel verschuiven naar financiële prestaties. Belanghebbenden van deze banken, waaronder klanten, werknemers, en de samenleving in haar geheel hebben weinig of niets te zeggen over de strategie van de bank, of een eventuele negatieve impact. Van de onderzochte banken vallen **KBC, vdk bank, Argenta, Aion en Bank van Breda** (deels) binnen de categorie banken met veel machtsconcentratie.

Triodos is een geval apart. Je kan aandelen van de bank kopen en zo de bank financieel steunen, maar deze aandelen gaan niet gepaard met stemrecht op de algemene vergadering. Het is een stichting die de touwtjes in handen houdt. Deze machtsconcentratie kan ervoor zorgen dat de initiële doelstelling en strategie van de bank gevrijwaard blijven van externe invloed. Hierdoor vervallen echter ook wel concepten als interne democratische besluitvorming en inspraak door de klanten.

Gebrek aan transparantie

De huidige wetgeving legt de banken weinig of geen transparantie op. De weinige regels beperken zich tot transparantie over financiële gegevens, en gaan niet over de impact op de samenleving. Net als elke onderneming moet een bank een jaarverslag en jaarrekening opstellen. Als de bank beursgenoteerd is moet dit trimestrieel gebeuren.

Banken moeten daarnaast ook heel wat informatie overmaken aan de controleautoriteiten op nationaal en/of internationaal niveau. Het gaat om de Nationale Bank van België (NBB), de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA), en de Europese Centrale Bank (ECB). De informatie wordt echter niet publiek gemaakt en deze controleautoriteiten worden niet democratisch gecontroleerd.

Op Europees niveau is er sinds kort wel de wil om meer transparantie rond niet-financiële informatie wettelijk op te leggen voor bedrijven met meer dan 500 werknemers. Dat komt in navolging van gelijkaardige recente Franse wetgeving. Er wordt ook werk gemaakt van een classificatie die bepaalt welke economische activiteiten duurzaam zijn. Momenteel wordt daarbij voornamelijk gekeken naar het klimaat. De bedoeling is om later ook meer ecologische en sociale aspecten toe te voegen.

Van de onderzochte banken is **Triodos** het meest transparant. De bank publiceert bijvoorbeeld de namen van alle bedrijven die zij financiert met het spaargeld. Nieuwkomer **NewB** heeft vergelijkbare ambities.

Hoe lossen we het op?

Wij willen dat banken niet enkel hun eigenbelang, maar ook het algemeen belang nastreven. Waarbij democratische besluitvorming zorgt voor een grotere betrokkenheid van belanghebbenden bij de strategische beslissingen van de bank. Waarbij de

belangen van alle stakeholders en het algemeen belang worden gerespecteerd. Dus niet alleen van de aandeelhouders, klanten en werknemers van de bank. Ook de omgeving die ze met haar investeringen mee vorm geeft. Zodat de bank een positieve impact heeft op mens en milieu.

Wij streven naar sobere banken, waar excessieve lonen, bonussen en gouden kooien uit den boze zijn. Banken waar de producten eenvoudig zijn zodat iedere klant ze kan begrijpen, ongeacht achtergrond en kennis. Banken die terugkeren naar de basis van bankieren, zonder te speculeren. Banken die niet in de fossiele brandstoffen, wapens en andere onethische of onduurzame activiteiten investeren. Welke stappen kunnen we nemen om het tij te doen keren?

Private bankieren aan de ketting

Rekenen op de goodwill van bankiers leverde ons tot op vandaag nog niet veel op. Er is een grote hoeveelheid regulering voor banken, maar die lossen de structurele problemen niet op. We hebben dan ook veel betere en striktere regels voor banken nodig. In de nasleep van 2008 was er een zekere politieke wil om banken te reguleren. Er circuleerden toen heel wat ideeën. Bijvoorbeeld het opbreken van banken in kleine stukken zodat er geen enkele meer too big to fail zou zijn. Een ander voorstel was om banken op te splitsen in spaarbanken die geld bewaren van klanten en leningen geven aan de ene kant en aan de andere kant investeringsbanken die grote bedrijven financieren, op financiële markten actief zijn en allerhande financiële diensten en advies aanbieden. Het idee achter deze splitsing is om de risicovolle activiteiten op financiële activiteiten van investeringsbanken af te schermen van het spaargeld van klanten. Een ander idee was om banken te verplichten een veel grotere echte kapitaalbuffer aan te houden om verliezen te slikken. Heel wat specialisten vroegen een buffer van minstens 10 procent.

Spijtig genoeg zijn deze voorstellen kapot gelobbyd door dezelfde banken die enkele jaren eerder met belastinggeld werden gered. Het opbreken van banken is nooit serieus overwogen. Een voorstel om banken te splitsen in spaar- en investeringsbanken heeft lang op de Europese onderhandelingstafel gelegen, maar is weggeblazen door de bankenlobby. Er zijn wel Europese regels gekomen om de buffer

van banken te verhogen, maar enkel de wettelijke kapitaalbuffer is verhoogd. Over dwingende regels voor een hogere echte kapitaalbuffer discussiëren Europese lidstaten 12 jaar na de crisis nog steeds verder.

Banken moeten verplicht worden meer reserves aan te houden

Om faillissementen te voorkomen heeft de Europese Unie ook een mechanisme ontwikkeld om, als een bank in de problemen komt, ze te kunnen ontmantelen zonder de belastingbetaler te laten betalen. Dat moet gebeuren door de externe schuldeisers van de bank mee te laten betalen en eventueel geld te halen uit een fonds dat de sector zelf moet financieren. Maar er ontbreken middelen. In het fonds moet in 2023 maar 55 miljard euro zitten, terwijl na 2008 in Europa 1600 miljard euro nodig was om banken te redden. Daarnaast haperen ook de regels over welke schuldeisers wanneer moeten bijdragen. In 2015 kwamen vier Italiaanse banken in de problemen. Op dat moment bleek dat heel wat leningen aan de banken die in aanmerking kwamen

om mee de faillissementen van deze banken op te vangen, aan gewone klanten verkocht waren als een zeer veilig appeltje voor de dorst. 350 miljoen euro verdween van de rekeningen van particulieren en een gepensioneerde in de buurt van Rome pleegde zelfmoord toen hij plots 100.000 waar hij heel zijn leven voor gespaard had in rook zag opgaan. Uiteindelijk redde de overheid deze banken toch met belastinggeld. Het is goed dat naast aandeelhouders bepaalde schuldeisers mee moeten betalen, maar het mechanisme slaagt er niet in verliezen op een sociaal rechtvaardige manier te verdelen. Dat is een zeer belangrijke en actuele kwestie. Want door de immense economische crisis als gevolg van Corona riskeren banken grote verliezen te lijden omdat bedrijven en gezinnen hun leningen niet meer kunnen terugbetalen.

De financiële sector kan alleen maar veilig zijn als er meer democratische en maatschappelijke controle over is. Daarvoor moeten de banken kleiner worden en moet hun kapitaalbuffer nog hoger zijn zodat ze zelf verliezen kunnen dragen. Klimaat is daarbij een relatief nieuw thema. Bankieren moeten verplicht worden meer reserves aan te houden voor investeringen in vervuulende economische activiteiten omdat die, naarmate klimaatopwarming en de nood

aan een ecologische transitie toenemen, een steeds groter economisch risico vormen dat banken vandaag nog negeren. Ten slotte bewijst het gebrekkige algemene investeringsbeleid van banken op sociaal en ecologisch vlak dat er nood is aan regels om banken ertoe te brengen om activiteiten te financieren die de samenleving in haar geheel ten goede komen.

Belfius is een
overheidsbank die
zich gedraagt zich
als een traditionele
privébank.

Belfius is van ons

De aanwezigheid van publieke banken kan deels zorgen voor deze democratische controle op de financiële sector. De overheid heeft in het bankenlandschap een unieke positie. Het is haar taak om het algemeen belang te verdedigen. Met publieke banken kan ze een actieve rol spelen in de noodzakelijke dienstverleningen binnen de financiële sector. Bovendien heeft ze – in tegenstelling tot een aantal kleinere meer duurzame privébanken – de nodige schaal om een grote bank te beheren en dus potentieel een fundamenteel verschil te maken. Tijdens de financiële crisis van 2008 hebben onder meer in Europa heel wat overheden banken noodgedwongen overgenomen. De overheid kan kiezen om bij zo'n bank niet kortetermijnwinst, maar andere doelstellingen zoals het aanpakken van klimaatopwarming of het ondersteunen van een innovatieve, lokale economie die zorgt voor jobs met een goede sociale bescherming. Dat vergt wel dat er voldoende democratische controle en inspraak bestaan in de strategie van de bank, via onder meer een duidelijk publiek mandaat, parlementaire controle, betrokkenheid van het middenveld en dergelijke meer. Helaas behandelen sommige overheden hun staatsbank als een private grootaandeelhouder. Ze gebruiken de bank als melkkoe: ze zetten de bank onder druk om zo veel mogelijk dividenden uit te betalen om de budgettaire tekorten te helpen dichten. Van de onderzochte banken valt Belfius binnen deze laatste categorie. Belfius is de Belgische tak van Dexia, dat na 2008 twee keer failliet ging en de

tweede keer genationaliseerd werd door de Belgische staat. Sindsdien is de bank wel volledig in handen van de overheid, maar kreeg ze geen mandaat mee en wordt ze ook niet democratisch gecontroleerd. Het resultaat is dat Belfius een overheidsbank is die zich gedraagt zich als een traditionele privébank.

Vorig jaar onderzochten we met FairFin wat het potentieel van Belfius zou zijn als ze echt geactiveerd wordt als volwaardige publieke bank. Het is ongelooflijk welke kansen we vandaag missen om Belfius in te schakelen voor een sociaal-rechtvaardige ecologische transitie.

Op fairfin.be vind je de campagne Belfius Is Van Ons en de studie Ten Koste van het Klimaat.

Coöperatieve banken met voldoende inspraak

Coöperatieve banken bieden dan weer een grote kans tot interne democratische besluitvorming, al is dat niet altijd gegarandeerd. Bij coöperaties (die erkend zijn door de Nationale Raad van Coöperaties) geldt het principe één aandeelhouder, één stem, in tegenstelling tot één aandeel, één stem zoals het geval is bij een Naamloze Vennootschap. Alle aandeelhouders hebben dus evenveel macht, hoeveel aandelen ze ook bezitten.

In België zijn er verschillende banken met coöperatieve aandeelhouders, maar de inspraak binnen de banken is niet altijd even groot of bestaat zelfs helemaal niet:

- **Crelan** profileert zich expliciet als coöperatieve bank, maar eigenlijk is de bank een Naamloze Vennootschap die eigendom is van de coöperatie CrelanCo. De coöperanten zijn dus onrechtstreeks aandeelhouder van de bank. Ze kunnen niet deelnemen aan de algemene vergadering van de bank. Crelan promoot ook niet actief inspraak of andere coöperatieve principes. De bank biedt enkel bepaalde kortingen aan de aandeelhouders.
- **Keytrade** en **Beobank** zijn Naamloze Vennootschappen, en eigendom van grote Franse coöperatieve bankengroepen. Belgische klanten kunnen echter geen coöperant worden van de bank. Ook niet onrechtstreeks. Inspraak is er dus niet.
- **Argenta** heeft deels coöperatieve aandeelhouders via Argen-Co, maar die vertegenwoordigen maar 13% van de aandelen. Ze hebben dus weinig of niets te zeggen over de strategie van de bank.
- **NewB** is de jongste telg in het Belgische bankenlandschap, en profileert zich uitdrukkelijk als coöperatieve en participatieve bank. De coöperanten zijn dan ook rechtstreeks aandeelhouder van de bank. Ze werkt met één aandeelhouder, één stem. De aandeelhouders zijn onderverdeeld in drie verschillende colleges, die niet zonder elkaar beslissingen kunnen doordrukken: middenveldorganisaties, particuliere klanten en institutionele investeerders.
NewB's bankactiviteiten moeten nog van start gaan begin 2021, maar de bank is alvast volgens haar structuur op dit moment de enige bank actief in België die het coöperatieve principe van interne democratische besluitvorming effectief toepast.

Bespreking per bank

Een woordje uitleg

In de rest van deze brochure bespreken we bank per bank in detail de belangrijke elementen die we in het eerste deel analyseerden. En eerst geven we een vergelijkend en schematisch overzicht in een tabel. Met die informatie kan iedereen zich een goed beeld vormen van de rol die elke bank opneemt in de maatschappij en de impact die ze heeft. Zo kan iedereen een bewuste keuze maken als klant van een bank. Maar we zijn niet alleen consumenten, we zijn ook burgers in deze maatschappij. We kunnen deze informatie ook gebruiken om te pleiten voor meer regulering en democratische controle over banken.

In de vergelijkende tabel zijn Aion en NewB nog niet opgenomen, omdat zij te recent hun bankdiensten opstarten. We maakten op basis van haar structuur en andere beleidsdocumenten wel een bespreking per bank op.

Het is belangrijk te vermelden dat de cijfers over het jaar 2019 gaan (31/12/2019 om precies te zijn). En ook dat de resultaten van dit onderzoek op de gegevens van de hele bankgroep gebaseerd zijn omdat bankactiviteiten niet stoppen aan landsgrenzen.

Historiek en profiel

Eerst en vooral geven we van elke bank de historiek en het profiel mee. Wat is de oorsprong van de bank? En welke diensten biedt ze aan voor wie? We geven hier ook mee welke banken “universele banken” zijn. Universele banken zijn de grootbanken. Zij hebben een heel groot gamma aan diverse activiteiten. Ze richten zich niet alleen op particulieren, ondernemers en overheden, maar opereren ook als grote investeerders en verzekeraars. De meesten opereren ook internationaal. Het gaat om BNP Paribas, Deutsche Bank, ING Bank en KBC. De uitzondering is Belfius, die enkel in België actief is.

Waar de hoofdzetel ligt
bepaalt hoeveel invloed
we als Belgische klant
hebben.

We geven ook aan waar de hoofdzetel van de bank(groep) ligt. Dat bepaalt namelijk hoeveel invloed we als Belgische klant, overheid en middenveld kunnen uitoefenen en waar de winsten naartoe vloeien.

Bestuur

Verder leggen we uit of banken beursgenoteerd zijn. Dat is een aanwijzing voor hogere druk voor korte-termijnwinstmaximalisatie. We onderzoeken hoe de aandeelhoudersstructuur in elkaar zit, of daarbij machtsconcentraties zijn, en of de Belgische klant inspraak kan hebben in het beleid.

Beleid

In het investeringsbeleid geeft een bank aan welke regels zij zichzelf oplegt in verband met haar investeringen. Voor de evaluatie van het investeringsbeleid per bank, hebben wij de publiek beschikbare documenten van elke bank geanalyseerd. We keken daarbij in hoeverre het algemeen beleid van de bank rekening houdt met bepaalde duurzaamheidsaspecten. We kijken hier niet naar eventuele min of meer duurzame nicheproducten die ze aanbiedt. In de vergelijkende tabel geven we aan hoe duurzaam het investeringsbeleid van elke bank is. Als het een bank is die opgenomen is in de ranking van bankwijzer.be van FairFin, geven we dat percentage weer. Voor deze brochure analyseerden we nog andere banken, die echter geen van allen over een duurzaam investeringsbeleid beschikken. Het is belangrijk te vermelden dat heel wat banken hun eigen beleid niet altijd respecteren en in de praktijk investeren in schadelijke sectoren zoals fossiele brandstoffen, wapens of bedrijven die grove mensenrechtenschendingen plegen.

Sommige dergelijke problematische gevallen vermelden we hier beperkt, maar staan uitvoerig uitgelegd op de website www.bankwijzer.be.

Tenslotte geven we in de vergelijkende tabel ook nog weer of banken beschikken over duurzame spaarrekeningen, duurzame beleggingsproducten en/of duurzaam pensioensparen.

Bij de evaluatie van de spaarrekeningen hebben we twee spaarrekeningen gevonden die enkel specifieke duurzame projecten financieren (impact investing genaamd). Twee andere banken passen bepaalde duurzaamheidsprincipes (of uitsluitingscriteria) toe voor het aanwenden van het spaargeld. Steeds meer banken hebben naast hun klassieke aanbod een aanbod duurzame beleggingsproducten ontwikkeld. Vaak is dit aanbod echter beperkt en wordt dit niet naar voor geschoven. In sommige gevallen zijn het daarenboven slechts nicheproducten en geen evenwichtig gespreide beleggingsvoorstellen. Voor de evaluatie van de duurzame beleggingsproducten hebben we gekeken wat de banken aanbieden op hun website. Terwijl pensioensparen vaak de eerste of enige belegging is die veel mensen doen, is het duurzame aanbod nog tamelijk beperkt, en vaak weinig ambitieus.

Manier van werken

We bekijken in hoeverre banken transparant zijn. Transparantie is een sleutelement volgens FairFin

omdat het de basisvoorwaarde is voor het kunnen vervullen van een maatschappelijke rol. Het is de enige manier waarop klanten, burgers, de overheid en middenveldorganisaties zoals FairFin kunnen weten hoe een bank te werk gaat en verbetering kunnen eisen. Veel banken proberen zich te verstoppen achter bankgeheim. Stilletjes aan komt regulering tussen beide, maar er is nog veel werk aan de winkel. We kijken ook naar het verloningsbeleid van de banken, en meer bepaald of ze royale bonussen uitbetalen of niet. Want, zoals eerder besproken, leiden bonussen vaak tot extra korte termijn druk en extra risiconame.

Stabiliteit en reële economie

Tenslotte duiken we in de balans van de verschillende banken. Daar kunnen we structurele ziektes ontdekken die we blootlegden in de voorgaande hoofdstukken van deze brochure.

We kijken naar de wettelijk verplichte en de reële kapitaalbuffer, hoeveel banken investeren in de “reële economie” (via uitgifte van leningen aan gezinnen, bedrijven en overheden) en hoeveel ze speculeren op de financiële markten.

	Triodos	vdk bank	Argenta	Belfius	Crelan (incl. Europabank)	Keytrade Bank (Crédit Mutuel Arkéa)
Wat is het profiel van de bank: voor wie? waar? wat?	voornamelijk internetbank voor particulieren en KMO's (sparen, beleggen en lenen, geen verzekeringen)	regionale bank (sparen, beleggen, lenen en verzekeren) voor particulieren en KMO's	landelijke bank (sparen, beleggen en lenen en verzekeren) voor particulieren	landelijke bankverzekeraar voor particulieren, zelfstandigen, ondernemingen en publieke sector (sparen, beleggen, lenen en verzekeren)	landelijke bank voor particulieren, KMO's en (agrarische) ondernemingen (Sparen, beleggen, lenen en verzekeren)	internetbank (voornamelijk online trading, maar ook sparen en lenen) voor particulieren en zelfstandigen
Wie zijn de aandeelhouders van de bank? Hebben de Belgische klanten inspraak?	individuele aandeelhouders maar via Nederlandse private stichting (geen inspraak)	grote institutionele en private aandeelhouders (bestuur weinig transparant, geen inspraak)	1 grote familiale aandeelhouder (+ heel beperkt coöperatieve aandeelhouders) (weinig of geen inspraak)	Belgische staat maar niet democratisch beheerd (geen inspraak)	coöperatieve aandeelhouders onrechtstreeks eigenaar van de bank (Crelan NV) (weinig of geen inspraak)	Franse coöperatieve bankengroep 100% aandeelhouder van Naamloze vennootschap (geen inspraak)
Is de bank beursgenoteerd? (zoekt meer kortetermijnwinst en neemt meer risico's)	niet beursgenoteerd	niet beursgenoteerd	niet beursgenoteerd	niet beursgenoteerd	niet beursgenoteerd	niet beursgenoteerd
Ligt de hoofdzetel van de bank-(groep) in België of in het buitenland? (waar ligt de beslissingsmacht?)	hoofdzetel Nederland	hoofdzetel België	hoofdzetel België	hoofdzetel België	hoofdzetel België	hoofdzetel Frankrijk
Heeft de bank een duurzaam investeringsbeleid? (% = Bankwijzer score)	93%	62%	61%	36%	heel beperkt duurzaam investeringsbeleid	geen duurzaam investeringsbeleid
Biedt de bank een duurzame spaarrekening aan?	twee duurzame spaarrekeningen	één duurzame spaarrekening: SparPlus rekening	geen duurzame spaarrekening	geen duurzame spaarrekening	geen duurzame spaarrekening	geen duurzame spaarrekening
Biedt de bank duurzame beleggingsproducten aan?	enkel duurzame beleggingsproducten	deels duurzame beleggingsproducten	deels duurzame beleggingsproducten	deels duurzame beleggingsproducten	deels duurzame beleggingsproducten	deels duurzame beleggingsproducten
Biedt de bank duurzaam pensioensparen aan?	geen pensioensparen	pensioensparen deels duurzaam	pensioensparen niet duurzaam	pensioensparen deels duurzaam	pensioensparen deels duurzaam	pensioensparen niet duurzaam
Betaalt de bank bonussen aan haar managers? (zoekt meer kortetermijnwinst en neemt meer risico's)	geen bonussen	geen bonussen	geen bonussen	bonussen	bonussen	bonussen
Wat is de wettelijke kapitaalbuffer van banken? ("CET Tier 1")	18%	16%	25%	16%	21%	16%
Wat is de werkelijke kapitaalbuffer van banken?	10%	7%	6%	6%	6%	6%
In hoeverre financieren banken de reële economie (leningen aan gezinnen, bedrijven en overheden)?	68%	67%	64%	55%	81%	40%
Welk deel van de middelen investeren banken in speculatieve financiële producten (derivaten)?	< 1%	< 1%	< 1%	8%	< 1%	1%

Aion en NewB zijn te recent om hier opgenomen te worden, maar worden wel besproken op pagina's 32 en 58. Axa Bank wordt waarschijnlijk overgenomen door Crelan, al is dat nog niet rond. Daarom werd deze bank niet meer apart opgenomen.

Beobank (Crédit Mutuel Nord Europe)	Attijariwafa Bank	Bank van Breda (Ackermans & Van Haren)	Bpost Bank (BNP Paribas+ Bpost)	ING	KBC	BNP Paribas	Deutsche Bank
landelijke bank (sparen, beleggen, lenen en verzekeren) voor particulieren en KMO's	internationale bank voor particulieren en ondernemingen (sparen, lenen en verzekeren)	Landelijke bank voor ondernemers en vrije beroepen (sparen, beleggen, lenen en verzekeren)	lokale bank maar met internationale connecties voor particulieren, zelfstandigen en ondernemingen (sparen, beleggen, lenen en verzekeren)	internationale bankverzekeraar voor particulieren, zelfstandigen en ondernemingen (sparen, beleggen, lenen en verzekeren)	internationale bankverzekeraar voor particulieren, zelfstandigen en ondernemingen (sparen, beleggen, lenen en verzekeren)	internationale bankverzekeraar voor particulieren, zelfstandigen en ondernemingen (sparen, beleggen, lenen en verzekeren)	internationale bank, in België voornamelijk voor particulieren (sparen en beleggen)
Franse coöperatieve bankengroep 100% aandeelhouder van Naamloze vennootschap (geen inspraak)	grote institutionele aandeelhouders waaronder Marokkaans koningshuis (bestuur weinig transparant, geen inspraak)	familiale en (onrechtreeks) individuele beurs aandeelhouders (geen inspraak)	(grotendeels en onrechtreeks) beursgenoteerde bank (geen inspraak)	beursgenoteerde internationale bankengroep (geen inspraak)	beursgenoteerde internationale bankengroep met 40% referentieaandeelhouders (geen inspraak)	beursgenoteerde internationale bankengroep, Belgische staat voor 7,7% aandeelhouder (geen inspraak)	beursgenoteerde internationale bankengroep (geen inspraak)
niet beursgenoteerd	niet beursgenoteerd	(grotendeels) beursgenoteerd	(grotendeels) beursgenoteerd	beursgenoteerd	beursgenoteerd	beursgenoteerd	beursgenoteerd
hoofdzetel Frankrijk	hoofdzetel Marokko	Hoofdzetel België	hoofdzetel België	hoofdzetel Nederland	hoofdzetel België	hoofdzetel Frankrijk	hoofdzetel Duitsland
geen duurzaam investeringsbeleid	geen duurzaam investeringsbeleid	geen duurzaam investeringsbeleid	geen duurzaam investeringsbeleid	49%	46%	38%	33%
geen duurzame spaarrekening	geen duurzame spaarrekening	geen duurzame spaarrekening	geen duurzame spaarrekening	geen duurzame spaarrekening	geen duurzame spaarrekening	geen duurzame spaarrekening	geen duurzame spaarrekening
geen duurzame beleggingsproducten	geen duurzame beleggingsproducten	geen duurzame beleggingsproducten	deels duurzame beleggingsproducten	deels duurzame beleggingsproducten	deels duurzame beleggingsproducten	deels duurzame beleggingsproducten	deels duurzame beleggingsproducten
pensioensparen niet duurzaam	geen pensioensparen	pensioensparen niet duurzaam	pensioensparen niet duurzaam	pensioensparen niet duurzaam	duurzaam pensioensparen	pensioensparen deels duurzaam	pensioensparen niet duurzaam
bonussen	bonussen	bonussen	bonussen	bonussen	bonussen	bonussen	bonussen
19%	10%	13%	12%	15%	14%	12%	14%
12%	10%	9%	4%	6%	7%	5%	5%
62%	60%	82%	54%	69%	54%	37%	33%
< 1%	10%	< 1%	< 1%	3%	2%	12%	26%

Aion

Historiek en profiel

De laatste jaren deden verschillende “neo banken” hun intrede. Dat zijn nieuwe banken die meestal de concurrentie aangaan met traditionele banken door zwaar in te zetten op technologische snufjes (FinTech). In Nederland heb je bijvoorbeeld Bunq, in Duitsland maakt N26 furore en in het Verenigd Koninkrijk zijn Curve, Monese en Revolut “hot”. Sinds 2020 bespeelt Aion de Belgische markt met deze strategie en een grote mediacampagne. Via Aion kunnen particulieren en bedrijven hun betalingen, spaargeld en kredieten uitsluitend online beheren. De bank gaat echter verder dan de klassieke bankdiensten. Aion biedt ook een tool aan dat aanbiedingen van leveranciers vergelijkt. Dat kan gaan over energieleveranciers, reizen, maar ook over spaarrekeningen en leningen bij andere banken. Aion kocht haar Belgische banklicentie over van Banca Monte Paschi Belgio. Dat is de Belgische tak van de oudste bank ter wereld, die de laatste jaren in slechte papieren zit en daarom een deel van haar activiteiten afstootte.

Bestuur 😞

Aion is voor 100% eigendom van Warburg Pincus, een Amerikaans investeringsfonds dat enkel belegt in niet beursgenoteerde bedrijven (“private equity”). Op haar beurt is het fonds eigendom van 66 vennoten. De bank is dus niet beursgenoteerd. Warburg Pincus investeert meer dan 50 miljard euro in meer dan 900 bedrijven overal ter wereld. Deze machtsconcentratie kan een zeker langetermijnperspectief en financiële stabiliteit bieden, maar anderzijds bestaat het risico dat het investeringsfonds de bank als melkkoe gaat behandelen. Belgische klanten kunnen geen aandeelhouder worden van de bank, en hebben geen inspraak.

Beleid 😞

Aion publiceert geen duurzaamheidsverslag of duurzaam investeringsbeleid. De bank biedt geen duurzame investeringsoplossingen aan. Aion maakt gebruik van artificiële intelligentie bij de ontwikkeling van haar bankdiensten en beleggingsadvies. Dat kan zorgen voor meer efficiëntie, maar deze minder menselijke aanpak zorgt ook voor ethische kwesties rond veiligheid, privacy, eerlijkheid en inclusie. De hoofdzetel van Aion is

in België, en de bank biedt enkel in ons land bankdiensten aan. Een groot deel van de werknemers, waaronder een deel van de klantendienst, werkt echter vanuit Polen. De prijzenslag van de bank is dus mede mogelijk door de lagere lonen die ze uitbetaalt aan haar werknemers.

Manier van werken 😞

Aion biedt expliciet totale transparantie over kosten. Er is echter geen transparantie over wat de bank met het geld van de klanten precies doet. Er is ook geen informatie over het verlonings- en bonusbeleid van de bank.

Stabiliteit en reële economie 😞

De bankdiensten zijn pas in 2020 gestart. We zullen zo snel mogelijk deze informatie aanvullen. Schrijf in op de nieuwsbrief van FairFin via www.fairfin.be om op de hoogte te blijven.

Argenta

Historiek en profiel

Argenta bestaat al meer dan 60 jaar als onafhankelijke familiale bank. Het is de zesde grootste bankinstelling van België. Haar hoofdzetel ligt in Antwerpen. Er zijn kantoren over heel België. Deze worden beheerd door zelfstandige kantoorhouders. De bank is vooral gespecialiseerd in spaar- en beleggingsproducten, kredieten en verzekeringen voor particuliere klanten. Argenta is ook vertegenwoordigd in Nederland en Luxemburg.

Bestuur 😊

Argenta is een naamloze vennootschap. 86,69 % van de aandelen van Argenta zijn in handen van Investar, een familiale holding van de familie Van Rompuy (twaalfde rijkste familie in België met een geschat vermogen van 1,8 miljard euro). De in 2010 opgerichte coöperatie Argen-co bezit de resterende 13,31 % van de aandelen. Klanten kunnen coöperant worden van Argen-co, maar ze hebben weinig of niets te zeggen op de strategie gezien het minderheidsaandeel. Wel positief is dat de bank niet beursgenoteerd is en dus een strategie op lange termijn kan uitbouwen.

Beleid 😊

De laatste jaren zette Argenta belangrijke stappen om haar impact op de samenleving te verbeteren.

De bank had al een goed wapen- en bonusbeleid en verbeterde recent ook haar klimaatbeleid en beleid rond arbeidsrechten. Op vlak van natuur en mensenrechten blijft Argenta wat ter plaatse trappen. Argenta verleent geen leningen aan bedrijven. Daardoor is het risico op schadelijke investeringen beperkt. Dat risico bestaat echter wel voor beleggingsproducten.

Argenta breidde haar klimaatbeleid uit en investeert niet meer in bedrijven die actief zijn in de steenkoolindustrie. De bank weert ook bedrijven die meer dan een derde van hun inkomsten uit olie of gas halen. Een belangrijke stap: Argenta communiceert transparant over de CO₂-uitstoot van haar investeringsfondsen. Nu komt het erop aan om de ecologische voetafdruk van die fondsen te verkleinen.

De bank heeft een duidelijk intern anti-corruptiebeleid. Ze doet inspanningen om omkoping, witwaspraktijken en de financiering van terrorisme te voorkomen. Voor haar investeringen volgt Argenta de Belgische wetgeving en internationale afspraken tegen corruptie. De bank blijft wel vaag over hoe ze die afspraken dan precies toepast in haar investeringsbeleid.

Manier van werken 😊

Argenta is tamelijk transparant. De bank heeft een erkend duurzaamheidsverslag waarin transparantie een belangrijk thema is. Argenta heeft openbare gedetailleerde verslagen met de regio's en sectoren waar ze actief is. De bank heeft ook een klachtenprocedure voor medewerkers, klanten en niet-klanten.

Het bonusbeleid van Argenta is uitstekend en haalt de maximale score. Het loon van alle medewerkers van Argenta, bedienden, kaderleden én directieleden bestaat uit een vast bedrag. Op geen enkel niveau is er sprake van bonussen. Dit gebeurt omdat

langetermijndoelstellingen belangrijker zijn dan kortetermijnwinsten.

Stabiliteit en reële economie 😊

Argenta is stevig gegroeid sinds 2008. Het is de grootste kleine bank in ons land. Ze houdt zich in grote mate met traditionele bankactiviteiten bezig. Ze is veel meer bezig met leningen toekennen (66%) dan activiteiten op financiële markten. Het gaat vooral om hypotheekleningen aan gezinnen. Wat betreft derivaten zien we een gemengd beeld: Als we naar hun waarde op de balans kijken zijn die bijna onbestaand (0,01 %), maar als we naar de onderliggende waarde van die derivaten kijken, ligt die gevoelig hoger (een derde van de activa). Daarnaast heeft Argenta meer deposito's dan leningen, waardoor ze een hele stabiele basis heeft om die leningen te financieren. Anderzijds is haar kapitaalbuffer om verliezen te dragen niet groot (6%).

Argenta is dus zeker geen typische too big to fail bank, maar een grotere kapitaalbuffer zou deze vijfde grootste bank van België zeker veiliger worden.

Op bankwijzer.be vind je meer info over het investeringsbeleid en de investeringspraktijk van Argenta rond verschillende thema's.

Attijariwafa Bank

Historiek en profiel

Attijariwafa Bank is de grootste bank van Marokko, en de vierde grootste bank van Afrika. De bank is actief in 25, voornamelijk Afrikaanse landen, maar sinds 2006 ook in enkele Europese landen. Deze laatsten zijn gegroepeerd onder de naam Attijariwafa Bank Europe, met hoofdzetel in Parijs. In België biedt de bank betalings-, spaar-, krediet- en verzekeringsdiensten aan particulieren en ondernemingen.

Laurent Vincenti (Creative Common)

Bestuur 😞

Attijariwafa is voor bijna 50% in handen van het investeringsfonds Al Mada, dat voornamelijk in handen is van de Marokkaanse koninklijke familie. Daarnaast zijn er enkele kleinere institutionele investeerders en voor minder dan 3% zijn sommige personeelsleden aandeelhouder. Klanten van de bank kunnen geen aandeelhouder worden, en genieten dus geen enkele inspraak over de bank.

Beleid 😞

Attijariwafa Bank Europe, die actief is in België, publiceert geen duurzaamheidsverslag of duurzaam investeringsbeleid. De moedermaatschappij Attijariwafa Bank heeft wel een uitgebreid duurzaamheidsverslag. Daarin staat echter niet op welke manier de bank omgaat met het spaargeld van haar klanten. De bank tracht haar negatieve impact op de maatschappij te beperken, maar kijkt daarvoor enkel naar haar interne werking. De impact van verleende kredieten, die veel groter is, wordt niet besproken. We krijgen soms de vraag of Attijariwafa islamitisch bankiert. Attijariwafa doet niet expliciet aan islamitisch bankieren, ook wel halal bankieren genoemd. Deze

vorm van bankieren volgt de Sharia of islamitische wetgeving. In het algemeen gebiedt de sharia een zekere ethiek, zijn woekerrentes verboden, alsook overdreven financiële risico's en investeringen in bepaalde verboden zaken zoals casino's, varkensvlees en alcohol. Het is echter niet duidelijk of Attijariwafa Bank bepaalde van die principes toegepast.

Manier van werken 😞

Attijariwafa Bank Europe is niet transparant over wat ze precies doet met het geld van haar klanten. De bank betaalt bonussen aan haar personeel, maar de hoogte of voorwaarden worden niet publiek gemaakt.

Stabiliteit en reële economie 😞

Attijariwafa Bank is voor een groot deel (61%) actief in het verlenen van kredieten aan gezinnen, bedrijven en overheden. Daarnaast is de bank echter ook actief op financiële markten. 20% van de activa zijn belegd in financiële producten, waarvan de helft in de meest speculatieve vorm, namelijk derivaten. Dat zorgt voor een verhoogd risico voor de bank. De bank heeft voldoende deposito's van klanten om haar leningen te financieren.

Attijariwafa Bank heeft een relatief hoge kapitaalbuffer van 10% van de totale activa, wat de bank in tijden van crisis in staat stelt een deel verliezen op

te vangen. Het feit dat een groot deel van de bank in handen is van de Marokkaanse koninklijke familie, kan die een zekere stabiliteit brengen, maar ook een grote afhankelijkheid in geval van problemen.

Bank Van Breda

Historiek en profiel

Bank Van Breda werd in 1930 opgericht als door de gebroeders Van Breda, maar maakt nu deel uit van een beursgenoteerde Belgische holding. In tegenstelling tot wat de naam van de bank doet uitschijnen is Bank van Breda geen Nederlandse bank. Ze is zelfs enkel actief in België en richt zich exclusief op ondernemers en vrije beroepen met rekeningen, leningen en verzekeringen. De hoofdzetel van de bank is gelegen in Antwerpen en ze heeft filialen verspreid over heel België.

Bestuur 😞

De aandelen van Bank J. Van Breda zijn voor 100% verankerd in de holding Finaxis, die voor 78,75% in handen is van de beursgenoteerde investeringsmaatschappij Ackermans & Van Haaren en voor 21,25% in handen van Promofi. Deze laatste is op haar beurt voor 85% eigendom van de familie Delen en voor 15% van Ackermans & Van Haaren. Delen Private Bank behoort tot dezelfde Finaxis groep, en is dus een zusteronderneming, waar Bank Van Breda nauwe banden mee onderhoudt. Bank Van Breda is haar beurt voor 99,99% eigenaar van Bank de Kremer (vroeger ABK bank), die gespecialiseerd is in online vermogensbeheer. Gezien de beursnotering van de groep, is de inspraak van klanten in de strategie onbestaande, en is er een risico op kortetermijnwinstmaximalisatie.

Beleid 😞

Bank Van Breda heeft geen publiek beschikbaar beleid over haar investeringen in mogelijks schadelijke praktijken. Noch voor leningen en investeringen voor eigen rekening, noch voor de beleggingen voor rekening van cliënten. In het jaarverslag van de bank is er een beknopte verwijzing naar een beleid,

maar zonder specifieke details. De hoofdaandeelhouder Ackermans & Van Haren beschikt over een duurzaamheidsverslag, maar daar kan men niet uitmaken wat precies van toepassing is voor Bank Van Breda. De groep is namelijk actief in tal van bedrijven en sectoren.

Manier van werken 😞

Transparantie laat te wensen over bij Bank Van Breda. Namen van bedrijven die de bank financiert of waarin belegd wordt, worden niet bekendgemaakt. Er is ook geen publiek duurzaam investeringsbeleid. De bank is niet transparant over de verloning van het management. Daarenboven kunnen alle werknemers een bonus ontvangen. Dat verhoogt het risico op kortetermijnwinstmaximalisatie.

Stabiliteit en reële economie 😊

Bank Van Breda gedraagt zich als klassieke depositobank. Het merendeel van de middelen (82%) wordt gebruikt voor het verlenen van leningen aan zelfstandigen en ondernemingen. De bank is heel beperkt actief op financiële markten, en heeft quasi geen derivaten in portefeuille (0,02%). Ze heeft net iets meer deposito's dan leningen, waardoor alle leningen met spaargeld gefinancierd kunnen worden. De bank heeft ook een betrekkelijk groote kapitaalbuffer (10% van de activa). De bank beperkt zicht met andere woorden tot klassieke bankdiensten, en

is stabiel. De groep waartoe de bank behoort, Ackermans & Van Haaren, is echter beursgenoteerd, wat de druk op kortetermijnrendementen kan verhogen.

Belfius

Historiek en profiel

Belfius is een universele bank- en verzekeringsgroep die na de redding van Dexia voor 100% in eigendom kwam van de Belgische staat. Belfius heeft de ambitie hernomen om een lokale bank te zijn, die spaargeld ophaalt en inzet via leningen aan individuen, bedrijven en in het bijzonder openbare en sociale instellingen. Daarnaast is Belfius ook actief op financiële markten en biedt ze in een exclusieve samenwerking met fondsbeheerder Candriam investeringsproducten aan haar klanten aan.

Bestuur 😞

De Belgische staat behandelt Belfius spijtig genoeg vooral als melkkoe om begrotingstekorten te beperken. De bank heeft nochtans alles in huis om de rol te spelen van publieke bank ten dienste van de bevolking. We pleiten ervoor dat een maatschappelijke opdracht centraal komt te staan bij de bank en niet het winstbejag op korte termijn. Om dit te realiseren moet de bank ook verantwoording afleggen aan stakeholders (klanten, personeel, Belgische burgers) in plaats van aan shareholders (de Belgische overheid) alleen. Er is de afgelopen jaren sprake geweest van een (gedeeltelijke) beursgang, maar dit lijkt op de lange baan te zijn geschoven, zeker gezien de huidige crisis.

Beleid 😞

Belfius heeft geen degelijke visie op of beleid over haar impact op de samenleving. Op vlak van arbeidsrechten en klimaat vertoont de bank vooruitgang, maar door de vele uitzonderingen die Belfius maakt, blijft die erg beperkt. Van een mensenrechtenbeleid is nog altijd geen sprake. Van een bank die gered werd met belastinggeld mogen we verwachten dat ze haar algemeen kredietbeleid veel beter uitwerkt.

Het klimaatbeleid van Belfius ging er recent licht op vooruit, maar blijft matig. De bank communiceert niet over de CO₂-uitstoot van haar investeringsportefeuille. Belfius financiert geen nieuwe projecten die te maken hebben met de productie en ontginning van olie, steenkool en gas. Maar energiebedrijven die fossiele brandstoffen gebruiken, kunnen wel nog financiering krijgen als ze groene projecten hebben die gericht zijn op transitie. Belfius weigert voor zijn beleggingen bedrijven die meer dan 30% van hun inkomsten uit steenkool halen.

Het corruptiebeleid van Belfius scoort matig. Om interne corruptie te vermijden volgt Belfius de internationale afspraken. Ze neemt stappen om omkoping, witwaspraktijken en de financiering van

terrorisme te voorkomen. De bank heeft geen eigen regels om corruptie tegen te gaan bij organisaties en bedrijven die ze financiert.

Manier van werken 😞

Het transparantiebeleid van Belfius is matig maar is significant verbeterd in de laatste jaren. Belfius heeft een klachtendienst voor medewerkers, klanten en niet-klanten. Het duurzaamheidsbeleid van de bank wordt ook extern gecontroleerd en doet dit volgens internationale standaarden. Het bonusbeleid van Belfius is zwak. In 2018 is de bonus voor directie 30% en 25% voor andere leidinggevenden. De raad van bestuur krijgt geen bonussen. Ander personeel kan een bonus tot 50% krijgen. Deze bonussen hebben wel deels langetermijndoelstellingen en kunnen teruggeëist worden als ze onjuist zijn toegekend.

Stabiliteit en reële economie 😞

Sinds Dexia ontmanteld is en haar Belgische activiteiten in de nieuwe genationaliseerde bank Belfius terechtkwamen, is de bank heel wat kleiner geworden. Terwijl Dexia in 2010 een pak groter was dan de Belgische economie, komt Belfius in 2019 overeen met 40% van onze economie. De situatie is dus verbeterd maar Belfius is zeker in België nog steeds too big to fail. De meerderheid van haar activiteiten bestaat uit het toekennen van leningen (55%

van de activa). Iets minder dan een derde van die leningen gaat naar de financiering van vooral lokale overheden. De rest naar bedrijven en gezinnen. Maar financiële marktactiviteiten maken toch een belangrijk deel uit (29% van de activa). De derivaten spelen daarin een dalende rol, van 14 naar 7% van de activa. Maar de onderliggende waarde van die derivaten is nog steeds groter dan de hele balans van de bank. Daarnaast kan Belfius 90% van haar leningen met de deposito's van haar klanten (geld op spaarrekeningen) financieren. De kapitaalbuffer van de bank, die in handen van de overheid is, is in de laatste jaren licht (maar nog steeds te weinig) gestegen van 5 naar 6% van de activa. Er zijn dus positieve evoluties, maar om van Belfius echt een veilige bank te maken en niet meer too big to fail, is er nog heel wat werk aan de winkel.

Op bankwijzer.be vind je meer info over het investeringsbeleid en de investeringspraktijk van Belfius rond verschillende thema's.

Beobank

(Crédit Mutuel Nord Europe)

Historiek en profiel

Beobank is een naamloze vennootschap, erkend als bank naar Belgisch recht. Ze is voor 100% in handen van de holding CMNE Belgium, die voor 100% in handen is van Caisse Fédérale du Crédit Mutuel Nord Europe (verder vermeld als CMNE). In 2016 fusioneerden BKCP bank, eigendom van CMNE en Beobank tot 1 bank. 'Moedergroep CMNE' heeft coöperatieve wortels en is naar eigen zeggen de grootste bank in Noord-Frankrijk. De aandelen zijn voor 100% afkomstig van 155 'Caisses Locales du Crédit Mutuel Nord Europe', en dus niet beursgenoteerd. Beobank richt zich vooral tot particuliere klanten en KMO's.

Bestuur 😞

Beobank mag dan wel deel uitmaken van de coöperatieve bank groep Crédit Mutuel Nord Europe, zelf is ze een Naamloze Vennootschap. Je kan geen aandeelhouder worden van Beobank, want alle aandelen zijn in handen van CMNE. Dat betekent dat de klanten van Beobank geen inspraak kunnen hebben in de strategie van de bank. Daarenboven promoot Beobank nergens de coöperatieve principes.

CMNE heeft in Frankrijk nochtans een sterke maatschappelijke inbedding via de lokale kassen waar coöperanten kunnen deelnemen aan lokale Algemene Vergaderingen volgens het principe één stem per aandeelhouder. Ze kunnen zelfs vertegenwoordigers verkiezen die zetelen in de Raad van Bestuur van de groep. Deze vertegenwoordigers worden opgeleid en vijfjaarlijks gebeurt er een revisie van de coöperatieve principes en werking van de bank.

Beleid 😞

Op de website van Beobank valt nergens een jaarverslag te bespeuren. Ook is er nergens sprake van een duurzaam investeringsbeleid. Moedermaatschappij Crédit Mutuel Nord Europe Maatschappelijk doet het

wat dat betreft veel beter, met een “verantwoordelijkheidsverslag”. Er wordt geen enkel duurzaam beleggingsproduct aangeboden. Je krijgt zelfs niet te zien waarin de beleggingsproducten precies investeren.

Manier van werken 😞

De transparantie bij Beobank is zwak. Er is geen informatie te vinden over in welke concrete sectoren Beobank actief is, welke projecten er worden gefinancierd en welke bonussen werden uitgekeerd. We troffen geen beleid aan dat de ecologische voetafdruk van de bank wil beperken bij haar interne activiteiten. Bij de groep CMNE is er wel zo’n beleid terug te vinden. Beobank keert bonussen uit aan de bestuurders en de directie, maar daar is weinig informatie over beschikbaar. Dat verhoogt het risico op risiconame en kortetermijnwinstmaximalisatie.

Stabiliteit en reële economie 😊

De moedermaatschappij van Beobank (Crédit Mutuel Nord Europe, CMNE) gedraagt zich in belangrijke mate als klassieke depositobank. De Franse coöperatieve bankengroep is voornamelijk actief in het verlenen van kredieten (62%), en beperkt in financiële markten (14%). Ze is daarenboven heel weinig actief in derivaten (minder dan 1%). De bank kan bijna al haar leningen (93%) financieren met deposito’s van klanten. De kapitaalbuffer van CMNE is de

afgelopen jaren sterk gestegen, van 5% in 2010 tot 12% in 2012, wat een heel goede zaak is. Zo behaalt ze de hoogste score van alle onderzochte banken.

BNP Paribas

Historiek en profiel

BNP Paribas Fortis is in België de grootste bank wat betreft deposito's en de tweede grootste wat betreft consumentenleningen. De moedermaatschappij BNP Paribas Groep heeft haar hoofdzetel in Frankrijk en behoort tot de grootste universele banken ter wereld. Ze combineert het ophalen van spaargeld en het geven van leningen met een grote diversiteit aan activiteiten op financiële markten voor eigen rekening en die van klanten. De bank is tenslotte ook actief als verzekeraar.

Bestuur 😞

BNP Paribas is beursgenoteerd, en voornamelijk (iets meer dan 90%) in handen van institutionele investeerders. Wie die investeerders zijn is niet publiek, behalve voor de Belgische staat via de De Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij FPIM (7,7%), Blackrock (5%), en de Luxemburgse staat (1%). De Belgische staat is dus de grootste individuele aandeelhouder en mag hierdoor een bestuurder benoemen binnen de Raad van Bestuur. Deze vertegenwoordigers leggen echter geen formele verantwoording af aan de Belgische regering of het parlement. De Belgische staat neemt onvoldoende haar verantwoordelijkheid op wat betreft de strategie en het beleid van de bank. Als kleine investeerder heb je uiteraard nog veel minder inspraak in de strategie van de bank. Bovendien betekent

een beursnotering een extra druk op kortetermijnwinstmaximalisatie, en dus meer risiconame.

Beleid 😞

De grootste bank in België maakt deel uit van een multinationale bankgroep, die actief is in alle continenten. Een stevig duurzaamheidsbeleid is daardoor extra belangrijk om schadelijke impact te vermijden. BNP Paribas beschikt over een hele reeks beleidsdocumenten, maar die zijn vaak nogal vaag en voorzien van tal van uitzonderingen en achterpoortjes. Dat merken we trouwens ook uit praktijkonderzoek over schadelijke investeringen, waaruit blijkt dat de bank bijna altijd betrokken is, en met heel grote bedragen. In de afgelopen jaren is BNP Paribas ook in het nieuws geweest met schandalen rond witwaspraktijken en moedwillige schendingen van internationale embargo's, waarvoor de bank veroordeeld is geweest.

Het klimaatbeleid van BNP Paribas is zwak. BNP Paribas biedt helemaal geen perspectief op een einde van de financiering van steenkool, olie en gas. Voor leningen en beleggingsfondsen hanteert de bank wel een beleid met enkele beperkingen rond steenkool en onconventionele olie en gas. Dat zijn moeilijker te ontginnen

olie en gasvelden, zoals schalieolie en -gas, teerzandolie en oliebronnen in de buurt van de Noordpool, waarvan de ontginning extra schadelijk en gevaarlijk is voor het milieu en de lokale bevolking. Daarnaast blijven er helaas heel wat gaten en vaagheden zitten in het beleid van BNP, waardoor het geld relatief ongestoord naar de meest extreme oorzaken van klimaatopwarming blijft stromen.

Het corruptiebeleid van BNP Paribas is in theorie ambitieus en scoort goed. De bank beweert dat corruptie onaanvaardbaar is en heeft een beleid ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

De praktijk wijkt echter af van het beleid. Recent is aan het licht gekomen dat de neef van de Libische ex-dictator Muammar Khadaffi klant was bij BNP Paribas Fortis en dat de bank jarenlang te laks was voor verdachte geldstromen. BNP Paribas werd de laatste jaren meermaals vernoemd in lekken over witwasgeld en belastingontduiking. In 2020 was dat niet anders met het FinCEN schandaal.

Manier van werken 😞

BNP Paribas scoort laag op transparantie. De bank houdt zich aan wettelijke verplichtingen, maar gaat niet verder. BNP Paribas publiceert geen lijst van bedrijven of overheden die ze financiert. Het bonusbeleid van BNP Paribas is slecht. De bank geeft bonussen tot 200% van het vaste salaris uit. Dit was

binnen Europese wetgeving als een uitzondering voorzien, maar is bij BNP Paribas een normale zaak. Daarnaast is er geen inperking in inkomensverschillen tussen de best en slechtst betaalde werknemers.

Stabiliteit en reële economie 😞

BNP Paribas is een bank die aantoonde dat er sinds de bankencrisis van 2008 geen structurele veranderingen zijn gebeurd. De bank is nog groter dan voor de crisis. Minder dan de helft van haar activiteiten bestaat uit leningen (37%) en bijna de helft zijn activiteiten op financiële markten (46%). Een groot deel van die financiële markttransacties gebeuren via derivaten. Ze nemen 12% in van de activa, maar de echte schaal kunnen we zien als we naar de onderliggende waarde van die derivaten kijken. Die bedraagt maar liefst 10 keer de waarde van de activa van de bank. De deposito's van haar klanten zijn iets groter dan de leningen die BNP toekent (96%). Dit zou geruststellend zijn als de bank gestut werd door een forse kapitaalbuffer, maar die bedraagt slechts 5%. Als BNP Paribas in de problemen komt, zit niet alleen België of thuisland Frankrijk, maar het hele wereldwijde financiële systeem met een enorme crisis die nog veel groter zou zijn dan in 2008.

Op bankwijzer.be vind je meer info over het investeringsbeleid en de investeringspraktijk van BNP Paribas rond verschillende thema's.

bpost bank

(BNP Paribas + Bpost)

Historiek en profiel

Bpost bank, de voormalige Bank van de Post, is een naamloze vennootschap erkend als bank naar Belgisch recht. De bank is opgericht in 1995 en is als gemeenschappelijke onderneming 50/ 50 in handen van bpost en BNP Paribas. Bpost maakt voor de distributie van hun producten en diensten gebruik van het uitgebreide netwerk van postkantoren van de bpost groep. De bank richt zich voornamelijk op particulieren met rekeningen, beleggingsproducten en verzekeringen. Ze haalt haar inkomsten voornamelijk uit activiteiten in België, maar sinds 2016 is bpost bank ook actief op de Nederlandse markt, via hypotheekverstrekker Blauwtrust Groep.

Bestuur 😞

Bpost bank is onrechtstreeks grotendeels beursgenoteerd, maar heeft ook de Belgische staat als grootaandeelhouder. De ene moedermaatschappij bpost is deels een Belgisch staatsbedrijf (voor 51,04%). De andere helft is beursgenoteerd. BNP Paribas is op haar beurt volledig beursgenoteerd, al is hier ook de Belgische staat aandeelhouder voor 7,7%. Dat betekent dat er weinig of geen inspraak en inzage is voor kleine individuele aandeelhouders. Gezien de beursnotering is er een grotere kans op kortetermijnwinstmaximalisatie. De Belgische overheid zou veel meer invloed moeten uitoefenen voor de ontwikkeling van een beter ethisch en duurzaam beleid.

Beleid 😞

Duurzaam beleid is bij bpost bank op zijn minst heel ontransparant, en waarschijnlijk onbestaande. De bank publiceert geen uitsluitingsbeleid inzake investeringen in maatschappelijk schadelijke praktijken. Noch voor leningen en investeringen voor eigen rekening, noch voor de beleggingen voor rekening van cliënten. Bpost biedt voornamelijk twee beleggingsfondsen aan. Wat betreft het

eerste (Bpost Bank Fund – Global Income Classic) is noch informatie over een eventueel duurzaam beleggingsbeleid, noch gedetailleerde informatie over de inhoud van het fonds terug te vinden. Voor het tweede fonds (BNP Paribas B Strategy Europe Sustainable Neutral) is die informatie ook niet bekend. voor die laatste wordt enkel verwezen naar het (zwakke) label van de bankenfederatie Febelfin.

Manier van werken 😞

Zoals gezegd is bpost bank totaal niet transparant. Er is geen informatie te vinden over in welke sectoren bpost bank actief is, welke projecten er worden gefinancierd. Van een intern beleid rond duurzaamheid wordt geen melding gemaakt. Het publieke beloningsbeleid is heel vaag en kort (een halve pagina). Er worden bonussen uitgekeerd op basis van doelstellingen die niet worden bekendgemaakt. Ook de bedragen of percentages ten opzichte van het vaste loon worden niet meegedeeld. Dat zorgt voor een hoger risico op kortetermijnwinstmaximalisatie en dus meer risico's.

Stabiliteit en reële economie 😞

Bpost bank besteedt slechts iets meer dan de helft van de totale middelen (54%) aan kredietverstrekking aan bedrijven of particulieren, maar dit is een stijging ten opzichte van vroeger. Een groot deel van de aangetrokken middelen (40%) werd omgezet in

financiële producten zoals Belgische staatsbons. We hebben geen derivaten teruggevonden in de balans van Bpost bank. Ze heeft veel meer deposito's dan leningen. Het spaargeld van haar klanten volstaat ruimschoots om op stabiele manier de leningen te financieren. De bank heeft een heel kleine kapitaalbuffer (4%), de laagste van alle onderzochte banken. In combinatie met de grote effectenportefeuille is dit erg riskant. Er is daarbij een mogelijke druk op kortetermijnrendementen omwille van de (gedeeltelijke) beursnotering van de beide aandeelhouders.

Crelan

(incl. Europabank)

Historiek en profiel

Crelan is een naamloze vennootschap en erkend als bank naar Belgisch recht. De bank is voor 100% in handen van de coöperatie CrelanCo. Na overname van Centea in 2011 werd Landbouwkrediet omgevormd tot Crelan in 2013. Europabank werd in 2004 overgekocht. In 2019 tekende Crelan een overnameovereenkomst voor Axa Bank België. Deze overname is nog niet rond, omdat de Nationale Bank voorwaarden stelde die Crelan eerst moet vervullen. Na deze fusie zou Crelan de vijfde grootste bank in België worden. Crelan heeft naast een specifiek aanbod voor de land- en tuinbouwsector een uitgebreid gamma aan bank- en verzekeringsproducten voor particulieren, KMO's en ondernemers.

Bestuur 😊

Hoewel Crelan zichzelf in de verf zet als een coöperatieve bank, is het zelf een naamloze vennootschap in handen van de coöperatie CrelanCo. De coöperanten van CrelanCo kunnen deelnemen aan de Algemene Vergadering van de coöperatie volgens het principe 1 aandeelhouder 1 stem, maar niet van de bank zelf. Het is daarom onduidelijk of er voldoende transparantie en inspraak is over de strategie van de bank. Crelan promoot het aandeelhouderschap met kortingen bij de bank en sommige partners, maar niet het inspraak en andere coöperatieve principes. Doordat Crelan niet beursgenoteerd is, is de bank wel minder onderhevig aan kortetermijnwinstdruk.

Beleid 😊

Crelan doet aan liefdadigheid, maar heeft nog geen duurzaam investeringsbeleid dat investeringen in maatschappelijk schadelijke praktijken voor leningen en investeringen voor eigen rekening uitsluit. Toch zijn er aanwijzingen dat Crelan langzaam die weg inslaat. Zo publiceert de bank jaarlijks een duurzaamheidsverslag waarin beknopt staat hoe ze haar impact tracht te verbeteren. Wat betreft beleggingen voor rekening van cliënten

biedt Crelan fondsen aan onder de namen Crelan Fund en Crelan Invest. Crelan Fund investeert niet in bedrijven die op de uitsluitingslijst van het Noorse Overheidspensioenfonds staan en hanteert enkele duurzaamheidsprincipes bij de samenstelling van de beleggingsfondsen. Bij Crelan Invest vinden we echter geen duurzaam investeringsbeleid terug.

Manier van werken 😊

Crelan is wel een redelijk transparant. Er is informatie te vinden over de structuur van de groep, in welke sectoren de bank actief is, met welke partners wordt samengewerkt, welke specifieke fondsen worden aangeboden en welke projecten er worden gefinancierd. De leden van het directiecomité kunnen een bonus ontvangen, al is die meestal beperkt tot 30% van de basisvergoeding. Deze bonus is wel enkel bepaald op basis van “economische resultaten” van de bank. Dat zorgt voor meer kortetermijnwinstmaximalisatie en dus meer risico’s.

Stabiliteit en reële economie 😊

Crelan beperkt zich tot klassieke bankactiviteiten. De bank is in hoge mate betrokken bij de reële economie: de meeste middelen (81%) worden besteedt aan het verlenen van kredieten aan gezinnen en bedrijven. De bank is weinig actief op financiële markten (8%), en bijna niet in derivaten (minder dan 1%), wat een goede zaak is. De bank kan bijna

alle leningen (94%) financieren met deposito’s van klanten, en heeft dus een gezonde financieringsbasis. Crelan heeft wel een betrekkelijk lage kapitaalbuffer van 6%. Dit kan voor problemen zorgen in tijden van crisissen. De bank doet beroep op veel en trouwe, maar ook kleine aandeelhouders, die niet over grote middelen beschikken. Doordat de bank niet beursgenoteerd is, is de druk op kortetermijnrendementen wel beperkt.

Deutsche Bank

Historiek en profiel

Deutsche Bank heeft haar hoofdzetel in Duitsland en behoort tot de grootste universele banken ter wereld. Ze combineert het ophalen van spaargeld en het geven van leningen met een grote diversiteit aan activiteiten op financiële markten voor eigen rekening en die van klanten. De bank is ten slotte ook actief als verzekeraar. Wereldwijd is de bank in 70 landen vertegenwoordigd en heeft ze meer dan 100.000 medewerkers in dienst. In België is het de zesde grootste bank. In haar 33 Belgische kantoren en hoofdzetel werken 750 mensen.

Bestuur ☹️

Deutsche Bank België is een filiaal van de internationale bankgroep Deutsche Bank. Deze is beursgenoteerd, en voor 72% in handen van institutionele investeerders. Bij de grootste individuele aandeelhouders vinden we BlackRock (3,8%), maar ook enkele bedrijven die gebaseerd zijn in de Maagden en Kaaiman eilanden. Als kleine investeerder heb je dus duidelijk niets te zeggen op de strategie van de bank. Daarenboven betekent een beursnotering een extra druk op kortetermijnwinstmaximalisatie, en meer risiconame.

"Deutsche Bank IBC Building, Frankfurt, Germany" by
Deutsche Bank is licensed under CC BY-NC-ND 2.0

Beleid ☹️

Deutsche Bank behaalt de laagste score binnen de Belgische BankWijzer. Bijna alle thema's behalen een zwakke tot heel zwakke score. Enkel voor corruptie lijkt de bank een sterk (en recent verstrengd) beleid te hebben. Dit kwam er mogelijks na recente schandalen waaruit bleek dat de bank haar beleid in de praktijk onvoldoende toepaste. Ook in praktijk-onderzoek naar schadelijke investeringen merken we dat deze grootbank vaak betrokken is.

Het beleid van de Deutsche Bank inzake klimaatverandering is zeer zwak. De bank vraagt geen uitsluiting van schadelijke olie- en gaswinning op conventionele en niet-conventionele methodes. Deutsche Bank heeft geen maatregelen om financiering van deze sectoren te verlagen. Door bepaalde uitzonderingen zijn zelfs investeringen in nieuwe steenkoolcentrales nog mogelijk.

De richtlijnen van Deutsche Bank voor het voorkomen van corruptie zijn goed. De bank tolereert geen corruptie, noch in haar eigen bedrijfsvoering, noch bij bedrijven. Deutsche Bank past dat beleid echter niet consequent toe. De bank is de afgelopen jaren meermaals vernoemd in lekken over witwasgeld en belastingontduiking. In 2020 was dat niet anders met het FinCEN schandaal.

Manier van werken ☹️

Op het gebied van transparantie presteert Deutsche Bank zeer zwak. Haar duurzaamheidsverslag is opgesteld volgens internationale richtlijnen en wordt extern gecontroleerd. Er is wel nog steeds een gebrek aan transparantie over de beleggingen van de bank. Ook is er onduidelijkheid over hoe zij omgaat met ondernemingen waar problemen aan het licht zijn gekomen. Een positieve noot is de invoering van een klachtenregeling voor het geval dat de bedrijfsactiviteiten van Deutsche Bank in strijd zijn met de mensenrechten.

Het bonusbeleid van Deutsche Bank is zeer zwak. De bonussen kunnen tot 200% van het vaste salaris gaan. Er is ook geen maximale verhouding vastgesteld tussen de laagste en hoogste salarissen van werknemers van Deutsche Bank. 60% van de bonussen worden toegekend op basis van langetermijndoelstellingen, maar hebben geen verband met duurzaamheidsdoelstellingen.

Stabiliteit en reële economie ☹️

Deutsche Bank is het grootste financiële zorgenkind in Europa. Het voornaamste positieve nieuws is dat de bank de laatste jaren veel kleiner is geworden. Bijna 1.000 miljard euro lichter dan in 2008, maar de totale activa bedragen nog steeds bijna 1.300 miljard euro. Slechts een derde daarvan (precies 33%) bestaat uit leningen aan gezinnen, bedrijven en overheden.

De activiteiten op financiële markten nemen de laatste jaren wel af, maar financiële producten zijn nog steeds 44% van haar bezittingen. Daarenboven heeft geen enkele andere onderzochte bank meer derivaten dan Deutsche Bank, namelijk een kwart van de activa (335 miljard euro). Dit is een enorm bedrag, maar als we naar de onderliggende waarde van die derivaten kijken, komen we bij een hallucinant cijfer uit, namelijk meer dan 37.000 miljard euro, of 28 keer zo groot als de totale activa van Deutsche Bank.

De deposito's van haar klanten volstaan ruimschoots om haar leningen te financieren. Die komen overeen met slechts 75% van de deposito's. Maar dat biedt weinig compensatie. Het eigen vermogen van de aandeelhouders van Deutsche Bank om verliezen te slikken op haar balans die vol risico's zit, is maar 5%.

Deutsche Bank is 12 jaar na de crisis nog altijd een Europese tijdbom, en een systemisch risico voor de wereldwijde financiële sector. Dat de toezichthouders die in al die tijd niet onschadelijk hebben kunnen maken, toont aan dat er van een serieuze controle van de banken in Europa niet veel in huis is gekomen.

Op bankwijzer.be vind je meer info over het investeringsbeleid en de investeringspraktijk van Deutsche Bank rond verschillende thema's.

ING Bank

Historiek en profiel

ING heeft haar hoofdzetel in Nederland en is een zeer omvangrijke universele bank. Ze combineert het ophalen van spaargeld en het geven van leningen met een grote diversiteit aan activiteiten op financiële markten voor eigen rekening en die van klanten. De bank is tenslotte ook actief als verzekeraar. ING heeft wereldwijd meer dan 48 miljoen klanten in 40 landen en heeft 53.000 werknemers. In België is ING de vierde grootste bank, met 673 kantoren, waar in oktober 2016 8.131 medewerkers werkten. ING Bank België kondigde echter in 2016 aan 3.500 banen te willen schrappen tegen 2021.

Bestuur 😞

ING is beursgenoteerd en de aandeelhouders zijn heel versnipperd. De grootste aandeelhouder (en de enige met meer dan 3% aandelen) is BlackRock, met iets meer dan 5% van de aandelen. Verder is er niets geweten over de aandeelhouders van de bank. De op het eerste zicht beperkte machtsconcentratie is een goede zaak, maar als kleine investeerder heb je duidelijk niets te zeggen op de strategie van de bank. Daarenboven betekent een beursnotering een extra druk op kortetermijnwinstmaximalisatie, en meer risiconame.

Beleid 🙄

ING behaalt op de BankWijzer de hoogste score van de grote universele banken die actief zijn in België. Haar voorsprong is echter stelselmatig geslonken, en ze haalt zelfs niet een score van 50%. De afgelopen jaren hebben we daarenboven gemerkt dat ING dit beleid in de praktijk regelmatig niet toepast.

Het beleid van ING op het gebied van klimaatverandering is ruim onvoldoende. ING heeft een beleid rond steenkoolcentrales, steenkoolmijnen en teerzanden (olie die moeilijker en vervuilerder is om te ontginnen). Maar bedrijven die daarin actief zijn, kunnen wel nog geld krijgen als het niet hun voornameste activiteit is en de lening niet direct bestemd is voor de steenkoolmijn- of teerzandactiviteiten.

ING rapporteert wel sinds 2020 over de CO₂-uitstoot die gefinancierd wordt door leningen en beleggingen, ook al is die nog onvolledig. Dit kwam er nadat het Nederlandse contactpunt van de OESO na klachten van NGO's ING heeft opgelegd concrete doelstellingen te formuleren om haar financieringen in lijn met het klimaatakkoord van Parijs te brengen.

Het anticorruptiebeleid van ING is (in theorie) goed. De praktijk geeft echter een heel ander plaatje. In 2018 trof ING de grootste schikking ooit

(775 miljoen euro) met het Nederlandse gerecht voor zware, structurele tekortkomingen in witwasbestrijding. Cliënten van ING konden jarenlang ongestoord hun rekeningen gebruiken voor criminele activiteiten. Uit onderzoek van februari 2019 blijkt dat ING in totaal 3,5 miljard dollar aan de bedrijven verstrekke die al jaren betrokken bij corruptieschandalen. En ook in 2019 kwam aan het licht dat ING via zijn filiaal in Moskou jarenlang bleef werken voor een bedrijf waarvan de bank al in 2009 vermoedde dat het betrokken was bij witwaspraktijken waaruit nog maar eens blijkt dat haar strijd tegen corruptie ontoereikend is. In 2020 was dat niet anders met het FinCEN schandaal.

Manier van werken 🙄

Op het gebied van transparantie en verantwoording scoort ING onvoldoende. De bankgroep geeft inzicht in de regio's en sectoren waarin zij investeert, maar publiceert geen namen van overheden of bedrijven waarin zij investeert. De bankgroep geeft geen inzage in de bedrijven die op voorhand of na een dialoog worden uitgesloten van financiering of belegging.

Het beloningsbeleid van ING is ook onvoldoende. Voor de Raad van Bestuur geldt een bonus van maximaal 20% van het jaarsalaris maar voor het personeel kan de bonus oplopen tot 100% en meer. ING geeft geen informatie over het verschil in salarisniveau tussen de top en de laagste salarisschalen.

Stabiliteit en reële economie 😐

ING is een bank die groot genoeg is om een systemisch risico buiten haar landsgrenzen te vormen. Ze is 400 miljard euro lichter is dan in 2008, maar heeft nog steeds ongeveer 900 miljard euro totale activa onder beheer. De activiteiten van ING bestaan vooral uit leningen toekennen aan de reële economie (68%). Activiteiten op financiële markten zijn sterk afgenomen tot 20%, sinds de Europese Commissie de bank verplichtte haar verzekeringsactiviteiten te verkopen in ruil voor staatssteun. Derivaten nemen in vergelijking met andere grootbanken een kleinere plaats in op haar balans (3%). Maar de onderliggende waarde van die derivaten is wel 4 keer zo groot als de hele balans van ING. Daarnaast zijn haar deposito's bijna voldoende om de toegekende leningen te financieren.

De kapitaalbuffer van de bank om verliezen te slikken van 6% is eerder mager. De inhoud van de balans van ING ziet er beter uit dan andere grootbanken, maar het blijft een bank met een serieus "too big to fail" syndroom.

Op bankwijzer.be vind je meer info over het investeringsbeleid en de investeringspraktijk van ING rond verschillende thema's.

KBC

Historiek en profiel

KBC is een universele bank met de hoofdzetel in België. Ze is ook actief in Oost-Europa. KBC haalt spaargeld op, geeft leningen uit en is actief als verzekeraar. In België is ze de tweede grootste bank-verzekeraar. KBC komt voort uit de fusie van de vroegere Kredietbank en Cera bank in 1998. In Wallonië is KBC actief onder de naam CBC en in Brussel onder KBC Brussels.

Bestuur 😞

KBC is beursgenoteerd, maar enkele grote aandeelhouders zwaaien de plak binnen de bank. Die zijn verenigd binnen een verbond van referentieaandeelhouders, en hebben samen ongeveer 40% van de aandelen in handen: KBC Ancora (18,62%), MRBB (“Maatschappij voor Roerend Bezit van de Boerenbond”) cvba (11,50%), CERA cvba (2,67%) en grote familiale aandeelhouders (waaronder families Leyssen en Vlerick) (+/-7,6%). Let wel, Cera bezit ook 51,74% van KBC Ancor. De overige aandeelhouders bestaan uit institutionele en kleinere individuele investeerders. De referentieaandeelhouders kunnen wel een zekere stabiliteit brengen voor de bank, en de coöperatie Cera stelt dat ze oog heeft voor de maatschappelijke impact van de bank, maar het blijft toch voornamelijk een beursgenoteerde bank, met de daarbij gepaard gaande kortetermijnwinstdruk.

Beleid 😊

KBC zette de laatste jaren stappen vooruit gezet naar een duurzamer beleid. Op sommige vlakken speelt de bank een voortrekkersrol op andere grootbanken, bijvoorbeeld met een publieke uitsluitingslijst. Ze sluit ook kernwapenproducenten uit. Anderzijds is er nog werk aan de winkel voor een meer ambitieus duurzaam beleid. Uit praktijkonderzoek merken we geregeld schadelijke investeringen waar spaargeld van klanten van KBC bij betrokken is.

KBC publiceerde in 2018 en 2019 verscherpingen van haar beleid rond fossiele brandstoffen, als reactie op verschillende campagnes, maar het is nog steeds onvoldoende. KBC sluit financiering van onconventionele olie en gas uit (zoals teerzand-olie of schaliegas), maar enkel op projectbasis. De bedrijven achter deze activiteiten kunnen dus wel nog leningen krijgen voor het geheel van hun activiteiten. Ze sluit ook bedrijven uit die gespecialiseerd zijn in het winnen van nieuwe olie- en gasvelden, maar de grote olie- en gasbedrijven blijven buiten schot. Er is geen klimaatbeleid voor de 'klassieke', niet duurzame beleggingsfondsen die het overgrote deel uitmaken van de fondsen die de bank voor haar klanten (particuliere en institutionele beleggers) beheert.

Het beleid van KBC op vlak van corruptie is tamelijk goed. KBC zegt in een publiek statement een zero-tolerance beleid te hanteren voor vertegenwoordigers van de bank die betrokken blijken te zijn bij corruptie. Voor de gefinancierde bedrijven worden er echter niet genoeg normen en eisen opgelegd. De bank loopt dus het risico om onrechtstreeks betrokken te zijn bij corruptie. In 2019 kwam KBC in opspraak. Er zouden via de bank grote geldsommen zijn versluisd die gelinkt worden aan de Gambiaanse dictator Yahya Jammeh en aan de terroristische organisatie Hezbollah. KBC controleerde niet wie er achter de transacties zat en kwam pas tussen toen de klant onder Amerikaans embargo werd geplaatst. In 2018 werd een klacht ingediend over de betrokkenheid van KBC (Kredietbank toen) bij de financiering van wapens van het apartheidsregime in Zuid Afrika.

Manier van werken 😊

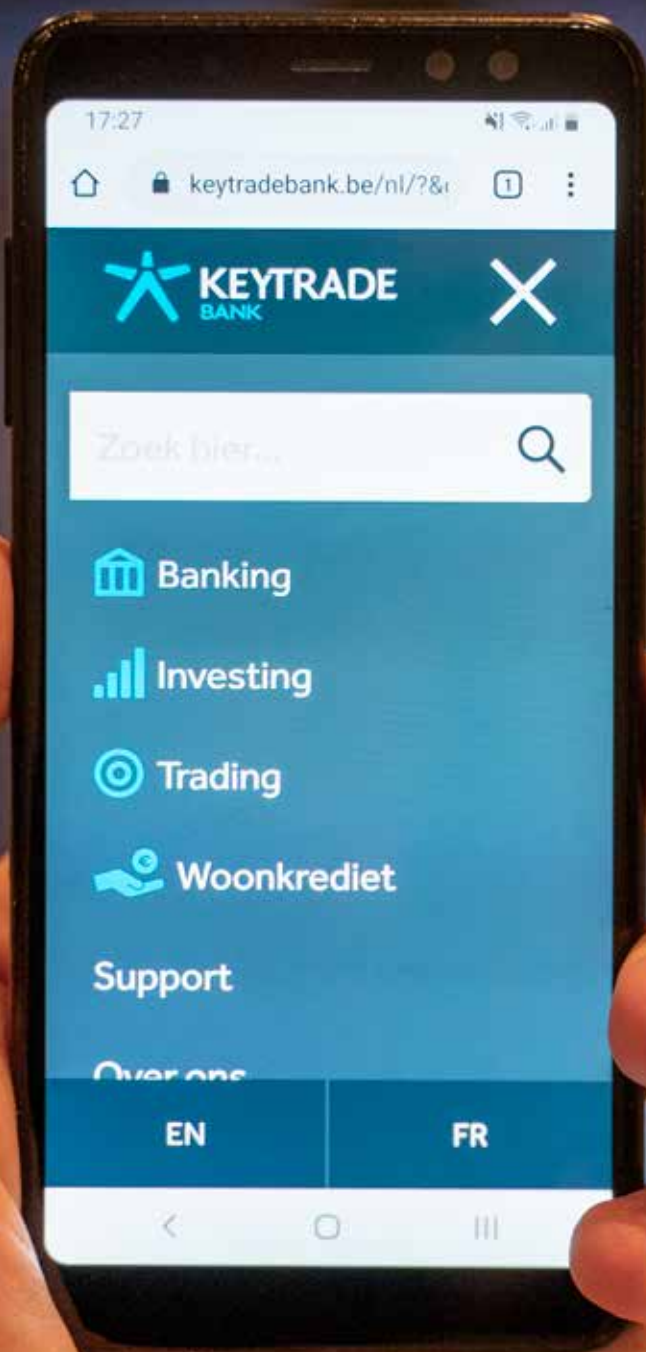
KBC is onvoldoende transparant. Er wordt jaarlijks een duurzaamheidsverslag en jaarverslag gepubliceerd. Bij fondsen die de bank aanbiedt kun je zien waarin wordt geïnvesteerd. Waarin KBC haar eigen middelen investeert, blijft echter onduidelijk. Er zijn ook geen duidelijke doelstellingen en rapportering over de dialoog die de bank aangaat met klanten en andere stakeholders. Wel positief: KBC hanteert een openbare blacklist, een beperkte lijst van bedrijven die zij uitsluit van financiering.

Het beleid van KBC op vlak van bonussen is matig. KBC voorziet bonussen die tot 50 à 100% van het vaste loon kunnen bedragen, wat een risico inhoudt op een sterkere drang naar financiële resultaten op korte termijn, zeker voor werknemers die risico's nemen en managers. Er wordt niet voldoende rekening gehouden met langetermijnprestaties en niet-financiële criteria.

Stabiliteit en reële economie 😊

KBC is vandaag bijna ongeveer even groot als in 2008. De kleine meerderheid van haar activiteiten bestaat uit het toekennen van leningen aan de reële economie (53%), maar ook transacties op financiële markten nemen een grote plaats in (38%). Daarvan nemen derivaten een kleine plaats in (2%). Maar de onderliggende waarde van die derivaten is wel 3 keer de hele balans van de bank. KBC heeft ook een derde meer deposito's van haar klanten dan dat ze leningen uitschrijft, en kan dus gemakkelijk leningen toekennen. Haar eigen vermogen om verliezen te slikken is met 7% ook iets hoger dan de meeste grootbanken. Maar dat neemt niet weg dat meer extra vermogen nodig zou zijn om deze bank veilig te maken voor onze economie.

Op bankwijzer.be vind je meer info over het investeringsbeleid en de investeringspraktijk van KBC rond verschillende thema's.

Keytrade Bank (Crédit Mutuel Arkéa)

Historiek en profiel

Keytrade Bank is ontstaan vanuit het online beursvennootschap VMS-Keytrade. Met de overname van RealBank in 2002 verkreeg VMS-Keytrade een banklicentie en werd het omgevormd tot Keytrade Bank. In 2005 werd Keytrade Bank overgenomen door het toenmalige Landbouwkrediet (nu Crelan). Begin 2016 werd Keytrade Bank verkocht aan de Franse bank Crédit Mutuel Arkéa. Deze Franse bank- en verzekeringsgroep was al eigenaar van Fortuneo Belgium en besloot dan ook tot een fusie van beide Belgische banken. Keytrade bank heeft naast dochteronderneming Keytrade Bank Luxembourg een filiaal in Zwitserland, onder de naam Strateo.

Keytrade Bank is een internetbank, gespecialiseerd in online beurstransacties, maar heeft haar aanbod stapsgewijs uitgebreid naar andere bankproducten en -diensten voor particuliere klanten zoals hypothecaire leningen en beleggingsfondsen. Keytrade Bank heeft met uitzondering van een kantoor op de hoofdzetel en buitenlandse vestigingen, geen agentschappen.

Bestuur 😊

Keytrade is een Belgisch bijkantoor van de Franse naamloze vennootschap Arkéa Direct Bank, filiaal van Crédit Mutuel Arkéa. Crédit Mutuel Arkéa is niet beursgenoteerd, en is een coöperatie. Ze is op haar beurt één van de zes federale spaarkassen van Crédit Mutuel. De klanten van de bijna 300 lokale spaarbanken kunnen aandeelhouder worden van de bank, maar dat is niet verplicht. Er geldt het principe van één stem per aandeelhouder en het bestuur wordt verkozen uit de directeurs van de bijna 300 lokale spaarbanken van Arkéa's ledenfederatie. Deze directeurs zijn op hun beurt verkozen door de aandeelhouders van hun lokale spaarbank.

Klanten van Keytrade kunnen echter geen aandeelhouder worden, en hebben dus geen enkel inspraak. De bank promoot ook nergens de coöperatieve principes.

Beleid 😞

Keytrade Bank heeft geen (uitsluitings-) beleid inzake investeringen in maatschappelijk schadelijke praktijken. Noch voor leningen en investeringen voor eigen rekening, noch voor de beleggingen voor rekening van cliënten. De enige

duurzame investeringsproducten die Keytrade aanbiedt zijn de fondsen van Triodos en sommige beleggingsfondsen die investeren in hernieuwbare energie en bedrijven actief in duurzame sectoren. Deze worden echter totaal niet voorop gezet in het aanbod.

Ook wordt er sinds 2015 geen jaarverslag meer gepubliceerd op de website van Keytrade. Moedermaatschappij Crédit Mutuel Arkéa beschikt wel over een verklaring over extra-financiële prestaties en een jaarverslag, maar die beperken zich tot de wettelijk verplichte informatie.

Manier van werken 😞

De transparantie van Keytrade Bank laat te wensen over: de concrete investeringen van de bank worden niet bekendgemaakt, zelfs niet bij sectoren waarin ze belegt. Er wordt geen melding gemaakt van een intern beleid rond het beperken van de ecologische voetafdruk in de interne bedrijfsvoering. Er is ook geen enkele informatie te vinden over het verloningsbeleid bij Keytrade. Moedermaatschappij CMA spreekt echter over de uitbetaling van bonussen voor het bestuur en sommige werknemers, die kunnen oplopen tot 2,5 jaarloon. Er zouden hierbij niet-financiële criteria meespelen, bovenop collectieve en individuele prestaties, maar daar worden weinig woorden aan vuil gemaakt.

Stabiliteit en reële economie 😊

De moedermaatschappij van Keytrade Bank, Crédit Mutuel Arkéa, gebruikt slechts 40% van haar middelen voor kredieten aan gezinnen en bedrijven. Een groot deel van de aangetrokken middelen (51%) wordt geïnvesteerd in financiële markten. De bank is wel slechts heel beperkt actief in derivaten (iets meer dan 1%), maar de onderliggende waarde van die derivaten komen wel overeen met bijna de helft van de activa van de bank. Crédit Mutuel Arkéa heeft iets meer deposito's dan leningen, en heeft dus een goede basis voor de uitgifte van nieuwe leningen.

Tenslotte beschikt de bank over een erg lage kapitaalbuffer van 5% van de totale activa. De bank is niet beursgenoteerd, wat de druk om te focussen op kortetermijnbeleid echter beperkt.

NewB

Historiek en profiel

NewB ontstond tijdens de naweeën van de financiële crisis van 2008. Het idee was om een bank op te richten die terugkeerde naar de basis van bankieren, en dat komaf maakte met onethische praktijken die de crisis veroorzaakten. NewB wil ook een lokaal verankerde bank uitbouwen, met veel inspraak voor verschillende belanghebbenden.

NewB startte in 2016 met het aanbieden van een prepaid betaalkaart en verzekeringsproducten. Eind 2019 organiseerde de coöperatie een grote kapitaalronde die ze met succes afrondde, en begin 2020 kreeg ze haar banklicentie. Als alles goed gaat worden de eerste volwaardige bankdiensten begin 2021 aangeboden.

Bestuur 😊

Er werd gekozen voor het coöperatieve model, omdat dit de grootste garantie geeft op democratische besluitvorming en transparantie. Elke coöperant heeft één stem, ongeacht het geïnvesteerde bedrag. De coöperanten zijn onderverdeeld in drie verschillende colleges: het A-college zijn middenveldorganisaties en ondernemingen met een positieve maatschappelijke impact. Het B-college zijn particuliere investeerders. In het C-college zitten tenslotte enkele grote institutionele investeerders. Voor elke beslissing van de Algemene Vergadering moet er een meerderheid zijn binnen elk van de drie colleges. Dat betekent dat zowel de maatschappelijke, particuliere en institutionele investeerders akkoord moeten gaan en dus niets aan de anderen kunnen opleggen. Niemand kan iets opleggen aan de andere aandeelhouders.

Bovendien beschikt NewB over een Maatschappelijk Comité. Dat moet toezien op de toepassing van de waarden van de coöperatie. Het is samengesteld uit vrijwillige coöperanten die verkozen zijn door de Algemene Vergadering.

Tenslotte doet NewB beroep op co-creatie

voor de ontwikkeling van haar bankproducten, tarieven en beleidskeuzes, via enquêtes en rondetafelgesprekken met lidorganisaties en particuliere aandeelhouders.

Beleid 😊

NewB Beschikt over een sociaal en ecologisch handvest waarin gedetailleerd wordt beschreven op welke manier ze als bank, als coöperatie en als werkgever te werk zal gaan. Hierin worden 17 thema's besproken zoals toegankelijkheid en inclusie, keuze van leveranciers, welzijn op het werk, duurzame interne werking, enz... NewB zal ook een duurzaam krediet- en investeringsbeleid publiceren van zodra de bankdiensten worden opgestart. Ze heeft tot nu toe al gezegd dat ze niet in fossiele brandstoffen, wapens en ontbossing zal investeren.

Manier van werken 😊

NewB heeft de ambitie om eenvoudig en transparant te werken. Zo zullen de namen van bedrijven en staten waarin de bank investeert, worden gepubliceerd. De bank is ook heel sober in haar beheer. Er worden er geen bonussen of gouden parachutes uitbetaald en er zijn geen bedrijfswagens. Het hoogste loon mag maximaal vijf maal hoger zijn dan het laagste.

Stabiliteit en reële economie ?

De bankdiensten starten pas begin 2021. We zullen zo snel mogelijk deze informatie aanvullen. Schrijf je in op de FairFin nieuwsbrief via fairfin.be om op de hoogte te blijven.

Triodos Bank

Historiek en profiel

Triodos, met hoofdzetel in Nederland, is vertegenwoordigd in België, het Verenigd Koninkrijk, Spanje en Duitsland. Triodos Bank België is in Brussel en in Gent gevestigd maar werkt voornamelijk op afstand (internet en telefoon). Er werken 1.271 mensen voor Triodos, waarvan 127 mensen in België. Triodos financiert uitsluitend bedrijven, instellingen en projecten met een meerwaarde op sociaal, ecologisch en cultureel gebied. Ze verstrekt leningen aan bedrijven en organisaties maar ook aan particuliere klanten via hypotheekleningen. Daarnaast biedt ze ook beleggingsproducten aan.

"Fair Trade by Triodos" van Baerlestraat Amsterdam"
by FaceMePLS is licensed under CC BY 2.0

Bestuur 😞

Je kan aandelen van de bank kopen en zo de bank financieel steunen, maar deze aandelen gaan niet gepaard met stemrecht op de algemene vergadering. Het is een stichting die de touwtjes in handen houdt. Deze machtsconcentratie kan ervoor zorgen dat de initiële doelstelling en strategie van de bank gevrijwaard blijven van externe invloed. Hierdoor vervallen echter ook wel concepten als interne democratische besluitvorming en inspraak door de klanten.

Beleid 😊

Triodos behaalt de hoogste score in de Belgische BankWijzer en slaagt met grote onderscheiding. Duurzaam financieel beheer is dan ook de specialiteit van deze bank. Er is wel nog veel werk voor de boeg op vlak van gendergelijkheid. Op de thema's 'wapens uitsluiten' en 'bonussen' behaalt de bank de maximale score.

Het klimaatbeleid is goed. Triodos ondertekende samen met andere Nederlandse banken en verzekeraars de Spitsbergen Ambitie. Daarmee verbindt de bank zich aan de overheidsdoelstelling om de CO₂-uitstoot met 49% te verminderen tegen 2030 (en met 100% tegen 2050). Triodos Bank rapporteert over haar bijdrage aan de reductie van de CO₂-uitstoot door haar

investeringen in duurzame energie, maar rapporteert nog niet over de uitstoot van haar leningen en beleggingen. De bank sluit bedrijven uit die meer dan vijf procent van hun omzet halen uit de productie of ontginning van fossiele brandstoffen (steenkool, olie en gas). Ze verwacht tenslotte van de bedrijven waarin ze investeert dat die een bijdrage leveren aan de energietransitie en hun CO₂-uitstoot verlagen.

Manier van werken 😊

Op het gebied van transparantie en verantwoording scoort de bank goed. De bankgroep publiceert de inhoud van het duurzaamheidsbeleid en legt daarover verantwoording af in het jaarverslag, ook over de interactie met maatschappelijke stakeholders. De bankgroep geeft de namen van bedrijven en overheden waarin ze investeert. Bovendien geeft Triodos aan met hoeveel en welke bedrijven interactie is geweest over sociale en milieu-onderwerpen en publiceert ze een verslag over het stemgedrag op aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin wordt belegd.

Het beloningsbeleid van Triodos is uitstekend. De directie en het management ontvangen geen bonus. Medewerkers kunnen in uitzonderlijke gevallen een gratificatie krijgen van maximaal één maand-salaris (8% van het jaarloon). Het hoogste salaris bij Triodos Bank is tien keer hoger dan het laagste salaris.

Stabiliteit en reële economie 😊

Triodos is zes keer zo groot als in 2008, maar blijft nog altijd heel klein in vergelijking met de grootbanken in ons land. De bank is voornamelijk actief in de financiering van de reële economie. Leningen zijn meer dan twee derde van de activa (68%). De bank houdt zich heel weinig bezig met activiteiten op financiële markten (8%), en bijna niet in derivaten (0,07%). Ook als we naar de onderliggende waarde van die derivaten kijken, bedragen die maar een peulschil van de totale activa (2,5%). De bank kan haar leningen ook ruimschoots financieren met haar deposito's. Die zijn een derde groter dan de leningen van de bank. Ten slotte heeft Triodos ook een kapitaalbuffer van 10%, een robuuster stootkussen om verliezen op te vangen dan de meeste onderzochte banken.

Op bankwijzer.be vind je meer info over het investeringsbeleid en de investeringspraktijk van Triodos rond verschillende thema's.

Vdk bank

Historiek en profiel

Vdk bank is een kleine speler op de Belgische spaarmarkt met sterke wortels in de christelijke arbeidersbeweging. De bank biedt naast betaal- en spaarproducten, ook kredieten aan particulieren en organisaties en een brede waaier van verzekeringen en beleggingen aan. De bank heeft geen buitenlandse filialen en richt zich ook in haar investeringspolitiek bijna uitsluitend op de Belgische markt.

Bestuur 😊

Vdk bank is weinig transparant wat betreft haar aandeelhouders. Slechts 2 aandeelhouders worden in het jaarverslag vernoemd, namelijk Belfius voor 17,35% van de aandelen en Volksvermogen nv voor 22,70%. Na wat opzoekwerk in de pers komen we te weten dat Volksvermogen eigenlijk deel uitmaakt van een breder “aandeelhouderssyndicaat”, samen met De Kade (geschat op 16%), en de metaal- en textielvakbond ACV Metea (geschat op 11%). Daarnaast zijn er een reeks kleinere individuele aandeelhouders, waaronder de familie Bostoën, ook aandeelhouder van KBC (geschat op 4%). Het aandeelhouderssyndicaat zou engagementen hebben opgenomen in een “charter van de betekenisvolle en relevante aandeelhouders”, maar spijtig genoeg is de bank daar heel mysterieus over. Alhoewel vdk bank lokaal verankerd is, en ze niet beursgenoteerd is, is dit gebrek aan openheid over het bestuur een minpunt.

Beleid 😊

Vdk bank is gestegen van de derde naar de tweede plaats in de BankWijzer-rangschikking. De bank heeft stappen vooruit gezet wat betreft haar beleid rond klimaat en corruptie. Daarenboven werden de bonussen sterk ingeperkt. De bank heeft 40% vrouwelijke managers en een vrouwelijke CEO, maar de bank heeft nog werk om een uitgebreid genderbeleid te ontwikkelen. Sommige beleidsverklaringen zullen ook verder moeten uitgewerkt worden met meer concrete uitleg over hoe die in de praktijk worden toegepast.

Vdk bank werkte het afgelopen jaren aan een klimaatbeleid en zette hierin stappen vooruit. Toch scoort de bank nog onvoldoende. Vdk bank sluit bedrijven uit die meer dan 5% van hun omzet halen uit de ontginning van steenkool en de opwekking van energie uit kolen of voor meer dan 10% bij de winning van olie. Vdk bank hanteert een nultolerantie voor de winning van olie uit teerzanden. Dit zijn zeer waardevolle stappen maar er ontbreekt een beleid rond bedrijven die met olie en gas energie opwekken en vdk bank eist van bedrijven ook geen doelstellingen om onder de 1,5 graden opwarming te blijven. Voor haar eigen bedrijfsvoering heeft vdk bank

doelstellingen opgesteld rond energiebesparing, maar die gaan niet verder dan eind 2019. Hopelijk stelt de bank nieuwe ambitieuze doelstellingen in de nabije toekomst.

Het corruptiebeleid van vdk bank is tamelijk goed. Vdk bank hanteert een nultolerantie ten aanzien van omkoping en corruptie en vraagt van bedrijven waar ze in investeert snelle actie in geval van verdenking van corruptie binnen de bedrijfsvoering. Wel zou het beleid voor gefinancierde bedrijven gedetailleerder kunnen.

Manier van werken 😊

De transparantie van vdk bank is te beperkt. De bank publiceert beperkte en te algemene informatie over projecten, bedrijven en overheden waarin ze investeert of waarmee ze in interactie gaat. Vdk bank rapporteert niet over haar stemgedrag bij algemene vergaderingen van bedrijven waarvan ze aandelen in haar portefeuille heeft.

In 2019 nam de bank de beslissing om geen bonussen meer uit te betalen aan het directiecomité. Eerder besliste vdk bank al om geen bonussen meer te geven aan het senior management en het back office-personeel. Zo beperkt ze de risico's die ontstaan bij kortetermijnwinstmaximalisatie. Medewerkers met een commercieel profiel krijgen wel nog een bonus. Voor de berekening daarvan houdt vdk bank gedeeltelijk rekening met langetermijncriteria. Voor

alle werknemers is er een beperkte algemene loonbonus, op basis van niet-financiële criteria zoals energiebesparing en klantentevredenheid.

Stabiliteit en reële economie 😊

Vdk bank is in omvang bijna verdubbeld sinds 2008, maar is nog steeds een heel klein dwergje in een landschap dat gedomineerd wordt door instabiele reuzen. Twee derde van haar activiteiten (66%) gaan naar het toekennen van leningen aan de lokale en reële economie. Daarnaast heeft de bank wel een significante hoeveelheid financiële producten op haar balans staan (28%). We hebben op haar balans echter geen derivaten teruggevonden, wat een goede zaak is. De leningen vertegenwoordigen slechts drie kwart van alle deposito's van de klanten, waardoor er een stabiele financiering voor de leningen voorzien is. Met een kapitaalbuffer van 7% van de totale activa scoort vdk bank iets beter dan de meeste grootbanken, maar behoort de bank ook niet tot de top van onze rangschikking.

Op bankwijzer.be vind je meer info over het investeringsbeleid en de investeringspraktijk van vdk bank rond verschillende thema's.

Colofon

BankWijzer XL is een publicatie van FairFin vzw, in het kader van Bankwijzer en Fair Finance International.

Onderzoek: Cedric Bodart, Sébastien Mortier, Frank Vanaerschot

Redactie: Stefaan Van Parys, Els Lauriks, Lieve Van Dijck

Druk: De Wrikker

V.U.: Els Lauriks, Vooruitgangstraat 333/9, 1030 Brussel

FairFin

FairFin ijvert voor een wereld waarin mens en planeet voorop staan. Een nieuw financieel systeem dat rechtvaardig, democratisch en transparant is, is een onmisbare hefboom hiervoor. Om dat waar te maken werken we op drie fronten:

1. **Mensen organiseren** om druk te zetten op financiële spelers, opdat zij hun investeringen aanpassen.
2. **Ondersteuning** van allerlei initiatieven die vandaag al tonen dat het anders kan.
3. **Bouwen aan een breed draagvlak** voor publieke regulering van het financieel systeem.

BankWijzer

BankWijzer geeft mensen inzicht in het beleid van onze banken. De website groeide op enkele jaren uit tot een belangrijke referentie voor iedereen die bewust met geld omgaat. Je bankkeuze heeft een impact op mens en planeet die verder gaat dan de eigen spaarpot. Via BankWijzer kun je banken vergelijken rond verschillende ethische thema's, in een paar kliks een klachtenbrief of compliment naar je bank sturen en word je geholpen om van bank te veranderen. In 2019 werden meer dan 2000 klachtenbrieven verstuurd door bezorgde burgers. BankWijzer maakt deel uit van het internationaal netwerk Fair Finance International.

Maak publicaties als deze mee mogelijk: steun FairFin met een gift

Onafhankelijk onderzoek naar activiteiten van banken en andere financiële spelers kunnen we alleen doen met onafhankelijke steun. Vond u deze publicatie waardevol? Steun FairFin dan met een gift. Maak een bedrag naar keuze over op rekening BE 10 5230 8038 6504 (BIC: TRIOBEBB) van FairFin met de mededeling 'onderzoek'. Alle beetje helpen!

Voor giften vanaf 40 euro krijg je via een fiscaal attest tot 45% van het gestorte bedrag terug.

Foto's: Stefaan Van Parys, unsplash.com
grafiek: volta.be

BankWijzer®

MOVE
YOUR
MONEY

Vlaanderen
verbeelding werkt

**FAIR
FIN**

Vooruitgangstraat 333/9

1030 Brussel

België

info@fairfin.be

Tel: +32 2 201 07 70

Ondernemingsnr.: 0423.552.973

V.U.: Els Lauriks, Vooruitgangsstraat 333/9, 1030 Brussel